

SVEUČILIŠTE U RIJECI FILOZOFSKI FAKULTET

Sveučilišni prijediplomski studij *Filozofija* (dvopredmetni)

Izvedbeni planovi zimski semestar akademske godine 2025./2026.

**termini ispitnih rokova mogu biti različiti od
navedenih u izvedbenim programima**

- pratiti tablicu ispitnih rokova -

**[https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-
studenti/nastava/](https://ffri.uniri.hr/studiranje/postojeci-studenti/nastava/)**

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Logika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Dr.sc.David Grčki
Kabinet	414
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Ponedjeljom u 12h ili po dogovoru
Telefon	051 265 637
e-mail	dgrcki@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije. Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje. Deduktivni i induktivni argumenti. Mape argumenata. Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami. Logičke pogreške. Teorija skupova osnovni pojmovi. Formalna logika - uvod. Propozicijska logika – uvod.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Očekuje se da nakon odslušanog predmeta i položenog ispita studenti: - razlikuju osnovne pojmove u teoriji skupova te mogu primijeniti definicije i teoreme u rješavanju zadataka - mogu usporediti i razlikovati iskaze, rečenice i sudove - budu osposobljeni usporediti i razlikovati argumente i objašnjenja - mogu analizirati osnovne značajke deduktivnih i induktivnih argumenata - mogu definirati valjanost (deduktivnog) argumenta te da mogu argumentirano primijeniti Vennove i Venn-Eulerove dijagrame u provjeri valjanost kategoričkih silogizama - mogu usporediti osnovne neformalne logičke pogreške te da budu osposobljeni za argumentiranu uporabu definicija logičkih pogrešaka u analizi pojedinih argumenata - razlikuju osnovne pojmove propozicijske logike (formalna logika)	
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)	

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	-	-
Aktivno sudjelovanje na vježbama/pisanje zadaća/prisustvo na gostujućim predavanjima	0.6	10
Kontinuirana provjera znanja 1	1.8	30
Kontinuirana provjera znanja 2	1.8	30
ZAVRŠNI ISPIT	1.8	30
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Položen ispit iz Logike preduvjet je za upis predmeta Simbolička logika.

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Copi, I.M., Cohen, C., *Introduction to Logic*, Macmillan Publishing Company.
Newton-Smith, W.H., *Logic - An Introductory Course*, Routledge.

IZBORNA LITERATURA

Acock, M., 1985, *Informal Logic. Examples and Exercises*, Wadsworth Publishing Company. (log)
 Fogelin R.J. i Sinnott-Amstrong W., 2001, *Understanding Arguments. An Introduction to Informal Logic*, Wadsworth Group/Thomson Learning. (log)
 Gensler, H.J., 2002, *Introduction to Logic*, Routledge. (log + simb)
 Guttenplan, S., 1997, *The Languages of Logic*, Blackwell Publishers Ltd.
 Hodges W., 2001, *Logic. An Introduction to Elementary Logic*, Penguin Books.
 Kamke, E., 1950, *Theory of Sets*, Dover Publications, Inc.
 Kurepa, Đ., 1951, *Teorija skupova*, Školska knjiga Zagreb.
 Lepore, E., 2000, *Meaning and Argument. An Introduction to Logic Through Language*, Blackwell Publishing
 Monk, J.D., 1969, *Introduction to Set Theory*, McGraw-Hill Book Company
 Morse, a.P., 1965, *A Theory of Sets*, academic Press.
 Nolt, J., Royatyn D. i Varzi A., 1998, *Logic - Schaum's Outline Series*, McGraw-Hill
 Pinter, C.C., 1971, *Set Theory*, Addison-Welsey Publishing Company.
 Quine, W. Van O., 1998, *Elementary Logic*, Harvard University Press.
 Smith, P., 2003, *An Introduction to Formal Logic*, Cambridge University Press.
 Tomassi, P., 1999, *Logic*, Routledge.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti **nisu** obavezni prisustvovati nastavi/seminarima.
 Od studenata koji odluče prisustvovati nastavi očekuje se aktivno prisustvo, što znači da se od studenata očekuje da dolaze spremni na nastavu, odnosno da odrade sve prethodno zadane zadaće/obaveze te da znaju osnovne pojmove uvedene na prethodnim nastavnim satima.

Kašnjenja na predavanja nisu dozvoljena.

Ometanje nastave i ostalih studenata u radu nije dozvoljeno.

Napuštanje predavaonice tijekom nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

Korištenje mobitela za vrijeme nastave nije dozvoljeno, osim u iznimnim situacijama ili uz prethodni pristanak nastavnika.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Tajnica, oglasna ploča, Merlin, elektronička pošta, mobitel

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Studenti mogu kontaktirati nastavnika izvan nastavnih sati

- osobno ili online tijekom konzultacija
- putem maila
- putem foruma na Merlinu

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni je ispit (samo) usmeni.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Korištenje literature/bilješki/podataka za vrijeme kolokvija kao i prepisivanje nije dozvoljeno te se u tom slučaju dobiva 0 bodova. Korištenje literature i prepisivanje za vrijeme kolokvija ujedno predstavlja kršenje točke 6.1.1. Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9.2. i 23.2.2026. u 10h
--------	-------------------------

Ljetni	29.6. i 13.7.2026. u 10h
Jesenski	31.8. i 14.9.2026. u 10h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME / (P) - predavanja, (S) - seminari
1. tjedan (P)	Uvod. Što je logika i uvodni pojmovi
1. tjedan (S)	Uvod. Što je logika – diskusija
2. tjedan (P)	Rečenica i propozicija, podjela propozicija i ekvivalentnost sudova
2. tjedan (S)	Rečenica i propozicija, podjela propozicija i ekvivalentnost sudova – primjeri i rasprava
3. tjedan (P)	Kategorički sudovi
3. tjedan (S)	Kategorički sudovi – primjeri/rasprava/zadaci
4. tjedan (P)	Vennovi dijagrami za kategoričke sudove
4. tjedan (S)	Vennovi dijagrami za kategoričke sudove – primjeri/rasprava/zadaci
5. tjedan (P)	Ponavljjanje – primjeri/rasprava/zadaci Argument, dijagrami
5. tjedan (S)	Argument, dijagrami – primjeri/rasprava/zadaci
6. tjedan (P)	Argument, pojam valjanosti
6. tjedan (S)	Argument i valjanost – primjeri/rasprava/zadaci
7. tjedan (P)	Argument - valjanost, specifični primjeri i rasprava
7. tjedan (S)	Valjanost i specifični primjeri – rasprava i zadaci + priprema za kolokvij
26.11.2025.	1. Kolokvij
8. tjedan (S)	1. Kolokvij – rješenja zadataka i rasprava
9. tjedan (P)	Kategorički silogizmi i Venovi dijagrami
9. tjedan (S)	Kategorički silogizmi i Venovi dijagrami - primjeri/rasprava/zadaci
10. tjedan (P)	Provjera valjanosti pomoću Vennovih dijagrama za argumente koji nisu kategorički silogizmi, Logičke pogreške
10. tjedan (S)	Provjera valjanosti pomoću Vennovih dijagrama za argumente koji nisu kategorički silogizmi, Logičke pogreške - primjeri/rasprava/zadaci
11. tjedan (P)	Logičke pogreške (2. dio)

11. tjedan (S)	Logičke pogreške - primjeri/rasprava/zadaci
12. tjedan (P)	Simbolička logika – osnovni pojmovi i uvod u logiku sudova (alfabet)
12. tjedan (S)	Alfabet logike sudova - primjeri/rasprava/zadaci
13. tjedan (P)	Logika sudova – Semantičke tablice
13. tjedan (S)	Semantičke tablice - primjeri/rasprava/zadaci
14. tjedan (P)	Logika sudova – prijevodi i provjera valjanosti pomoću semantičkih tablica
14. tjedan (S)	Provjera valjanosti pomoću semantičkih tablica/Primjeri i zadaci + priprema za kolokvij
28.1.2026.	2. Kolokvij
15. tjedan (S)	2. Kolokvij – rješenja zadataka i rasprava
Datum pisanja ispravaka odrediti će se naknadno u dogovoru sa studentima (ukoliko bude potrebno pisati ispravke kolokvija). Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju 50% bodova (negativan kolokvij). Uvjet za pisanje ispravka kolokvija je barem 30% bodova, odnosno 9 bodova. Ispravak kolokvija pišu studenti koji nemaju na kolokviju 50% bodova (negativan kolokvij). Uvjet je za pisanje ispravka kolokvija rezultat najmanje 30% bodova, odnosno 9 bodova.	

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći usporediti i razlikovati iskaze, rečenice i sudove.	Što je logika? – uvod. Iskazi, rečenice, propozicije.	Predavanje Objašnjavanje	Kontinuirane provjere znanja

Studenti će biti osposobljeni usporediti i razlikovati argumente i objašnjenja te će moći analizirati osnovne značajke deduktivnih i induktivnih argumenata. Uz to, moći će definirati valjanost (deduktivnog) argumenta.	Argument. Prepoznavanje argumenata: argument i objašnjenje. Deduktivni i induktivni argumenti. Mape argumenata.	Analiziranje primjera Demonstracija rješavanja zadataka te rješavanje zadataka Praktičan rad e-učenje	(kolokviji) Vrednovanje aktivnog sudjelovanja na seminarima Domaće zadaće Završni, usmeni ispit
Studenti će moći argumentirano primijeniti Vennove i Venn-Eulerove dijagrame u provjeri valjanost kategoričkih silogizama.	Dedukcija: kategoričke propozicije i kategorički silogizam. Vennovi i Venn-Eulerovi dijagrami.		
Studenti će moći usporediti osnovne neformalne logičke pogreške te će biti osposobljeni za argumentiranu uporabu definicija logičkih pogrešaka u analizi pojedinih argumenata.	Logičke pogreške.		
Studenti će moći razlikovati osnovne pojmove u teoriji skupova te će moći primijeniti definicije i teoreme u rješavanju zadataka.	Teorija skupova – osnovni pojmovi.		
Studenti će moći razlikovati osnovne pojmove propozicijske logike (formalna logika).	Formalna logika - uvod./ Propozicijska logika – uvod.		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Uvod u filozofiju		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	1.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet	F-416		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051/265-645		
e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<u>Smisao života</u>: u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno? <u>Smrt</u>: je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja? <u>Sudbina</u>: argumenti za fatalizam <u>Sloboda volje</u>: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam? <u>Moralna odgovornost</u>: kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom? <u>Konzekvencijalizam</u>: utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila. <u>Deontologija</u>: vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam. <u>Aretička etika</u>: vrline, svodivost vrline. <u>Društveni ugovor</u>: amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora. <u>Znanje</u>: klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške. <u>Um</u>: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam. <u>Bog</u>: doslovno i preneseno shvaćanje religijskog diskursa, evidencijalizam i fideizam, argumenti za postojanje boga, Eutifronova dilema, presumpcija ateizma, <i>fine tuning</i> argument i antropički princip.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji religije.			
Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	

OCJENJUJE		
Pohađanje nastave	2	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	30
Kontinuirana provjera znanja 2	1	30
ZAVRŠNI ISPIT	2	40
UKUPNO	6	100

Opće napomene:

Varijanta 1 bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

B. Berčić: Filozofija 1 i Filozofija 2, IBIS-grafika, Zagreb, 2012.

http://www.ibis-grafika.hr/ibisStaticBak/download/Bercic_Filozofija_e-izdanje.pdf

IZBORNA LITERATURA

Thomas Nagel: Što sve to znači?, Kružak, Zagreb, 2002.

Nigel Warburton: Filozofija - osnove, Kružak, Zagreb, 1999.

Simon Blackburn: Poziv na misao, AGM, Zagreb, 2002.

Harry Frankfurt: Kenjaža, Algoritam, Zagreb, 2006.

Cornman, Lehrer & Pappas: Philosophical Problems and Arguments – An Introduction, Hackett Publishing Co, 1992.

John Hospers: An Introduction to Philosophical Analysis, London, 1977.

Robert M. Martin: There Are Two Errors In The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992.

Jonathan Westphal: Philosophical Propositions, Routledge, 1998.

Thomas Mautner: The Penguin Dictionary of Philosophy, Penguin Books, 2000.

Simon Blackburn: Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford University Press, 1996.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni biti nazočni na 75% predavanja. Studenti su dužni izložiti seminarski rad. Neizvršavanje obaveza rezultirati će smanjenjem ocjenskih bodova. Ispitni rokovi se određuju početkom akademske godine a mogu se mijenjati (bolest ili službena spriječenost) tjedan dana prije. O promjenama termina ispita moguće je saznati preko oglasne ploče Odsjeka i na web stranicama fakulteta. Odjava ispita se mora izvršiti bar 24 sata prije ispita u protivnom će se smatrati da je student rok iskoristio.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-mail, konzultacije, oglasna ploča, usmeno na nastavi.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-mail, konzultacije, usmeno na nastavi.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vidi pod sustav ocjenjivanja.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	2.2. i 16.2.
Ljetni	15.6. i 29.6.
Jesenski	31.8. i 11.9.
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
TJEDAN	NAZIV TEME
1.	<u>Uvodno predavanje</u>
2.	<u>Smisao života</u> : u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?
3.	<u>Smrt</u> : je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?
4.	<u>Sudbina</u> : argumenti za fatalizam.
5.	<u>Sloboda volje</u> : jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?
6.	<u>Moralna odgovornost</u> : kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?
7.	<u>Konzekvencijalizam</u> : utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.
8.	<u>Deontologija</u> : vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.
9.	<u>Aretička etika</u> : vrline, svodivost vrline.
10.	<u>Društveni ugovor</u> : amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.
11.	<u>Znanje</u> : klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.
12.	<u>Stvarnost</u> : Realizam, Antirealizam
13.	<u>Um</u> : jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.
14.	<u>Bog</u> : Eutifronova dilema, Stratonička presumpcija, <i>fine-tuning</i> argument, Pascalova oklada
15.	<u>Ponavljanje za ispit</u>

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.	Epikurov i Lukrecijev argument protiv straha od smrti.	Predavanja, rad na tekstu, rasprava na nastavi.	Kolokviji, ocjena izlaganja, usmeni ispit.
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.	Konzekvencijalizam, deontologija i aretička etika.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.	Determinizam, kompatibilizam, libertarijanizam.		
Student će biti u stanju	Naturalizam,		

razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.	emotivizam, intuicionizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.	Fizikalizam, dualizam, funkcionalizam, biheviorizam.		

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Estetika		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	3.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu Predavanja: ponedjeljak 9,15 – 11,00, uč. 106 Seminari: petak, 8,15 – 10,00, uč. 401 Napomena: zbog konferencijskih obveza predviđa se da će se dio nastavnih jedinica odraditi izvan redovnog rasporeda		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	Izv. prof. dr. sc. Iris Vidmar Jovanović		
Kabinet	425		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Četvrtak, 10,30 – 12,00		
Telefon	051/265-639		
e-mail	ividmar@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš		
Kabinet	426		
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051 264 640		
e-mail	anag@ffri.uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Nastava na kolegiju Estetika organizirat će se oko dva tematska područja. Na predavanjima ćemo se baviti estetikom kao filozofskom disciplinom. Tematske jedinice koje će se obrađivati uključuju povijesni razvoj estetike, značenje termina estetika, odnos estetike prema drugim filozofskim disciplinama, centralne pojmove estetike (estetska svojstva, estetsko iskustvo, estetski sudovi), pitanja ljepote, uzvišenog i ružnog, pitanja ukusa, estetskih sudova i nesuglasja, genijalnosti i kreativnosti. Razmotrit ćemo najznačajnije estetičare od Platona, preko britanskih empirista i njemačkih racionalista, zaključno s teorijama iz suvremene estetike koje podrazumijevaju empirijske i kognitivističke pristupe estetici. Na seminarima ćemo se posvetiti estetici u onom njenom segmentu u kojem se ona poklapa s temama iz filozofije umjetnosti. U ovom djelu naglasak je na problemu definicije umjetnosti i umjetničkog djela, obrađuju se tradicionalne definicije umjetnosti poput reprezentacionalističke, ekspresivističke i formalističke definicije, zatim analiza umjetnosti kroz pojam estetskog iskustva, te tri moderna pristupa problemu određenja umjetnosti (teorija otvorenog pojma, institucionalna teorija i povijesna teorija umjetnosti).			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Kolegij studentima pruža iscrpan konglomerat znanja o estetici kao filozofskoj disciplini na način da ih kroz kritički, povijesno-problemski pristup analizi pojma umjetnosti senzibilizira za efikasnije i kompetentnije razumijevanje umjetničkih, kreativnih praksi. Ukoliko ispuni sve obaveze unutar kolegija, te položi završni ispit, student/ica će biti u stanju: 1. Objasniti i analizirati temeljne estetske pojmove 2. Razlikovati ključne pravce unutar povijesne rasprave o estetici 3. Objasniti i analizirati različita stajališta o estetici koja su zastupali teoretičari umjetnosti od antike do postmodernizma 4. Analizirati i objasniti tekstove u kojima su aplicirane pojedine estetičke teorije			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2		
Kontinuirana provjera znanja 1 –	3	40%	

kolokvij predavanja		
Kontinuirana provjera znanja 2 – kolokvij seminari		25%
ZAVRŠNI ISPIT	1	35%
UKUPNO	6	100

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kontinuirana provjera znanja na kolegiju Estetika provodit će se kroz dva kolokvija i na završnom ispitu.

Kolokvij 1 pokrivat će prvi dio gradiva predavanja, a na njemu će biti moguće ostvariti maksimalno 40 ocjenskih bodova. Kolokvij 2 pokrivat će gradivo prvog dijela seminara a na njemu će biti moguće ostvariti maksimalno 25 ocjenskih bodova. Završni ispit obuhvaćat će gradivo predavanja i seminara, a na njemu će biti moguće ostvariti maksimalno 35 ocjenskih bodova. Svi kolokviji i završni ispit sastojat će se od zadataka objektivnog tipa, zadataka alternativnoga izbora, nadopunjavanja, esejskih pitanja, te pitanja kojima je cilj provjeriti razumijevanje izvornih tekstova.

Studenti koji ne pristupe kolokviju ili koji ne ostvare dovoljan broj bodova za prolaz moći će pristupi jednom terminu ispravka koji će se osigurati prije kraja semestra izvan termina nastave. Za izlazak na završni ispit, studenti moraju položiti oba kolokvija.

- Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Predavanja:

Kant, *Kritika moći suđenja*

Nanay Bence, Don Lopez, Nick Riggle, 2022, *Aesthetic Life and Why it Matters*, Oxford UP (izbor)

Guyer (P.) (2014), *A History of Modern Aesthetics*, CUP (izbor)

Schellekens E. I P. Goldie (2011), *The Aesthetic Mind*, OUP (izbor)

Hogh-Olsen H. (2019), *The Aesthetic Animal*, OUP (izbor)

Hogan P. (2016), *Beauty and Sublimity: A Cognitive Aesthetics of Literature and the Arts*. Cambridge: Cambridge University Press (izbor)

Semianri:

Platon, *Država* III, X

Aristotel, *Poetika*

David Hume, *O mjerilu ukusa*

Arthur Danto, *Preobražaj svakidašnjeg*

Roland Barthes, *Smrt autora*

Noel Carroll, *Philosophy of Art* (skripta)

IZBORNA LITERATURA

Feagin S. & P. Maynard, *Aesthetics*, OUP

Goodman N. (2002/1976), *Jezici umjetnosti*, Kruzak

Lamarque P. & S.H. Olsen (2008), *Aesthetics and the Philosophy of Art*, OUP

Nanay B. (2016), *Aesthetics as philosophy of perception*, OUP

Kivy P. (2001), *The Possessor and the Possessed*, OUP

Kivy P. (2015), *De Gustibus: Arguing About Taste and Why We Do It*, OUP

Davies S. (2012), *The Artful Species*, OUP

Currie Greg, M. Kieran, A. Meskin & J. Robson, ur. (2014), *Aesthetics and the Sciences of Mind*, OUP (izbor)

Boden M. (2004), *The Creative Mind: Myths and Mechanisms*, Routledge

Vidmar Jovanović I. (2021), *Umjetnost genija: Kant i suvremena filozofija pjesništva* (2. Poglavlje)

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Pohađanje nastave (predavanja i seminari) je obavezno, izuzev u opravdanim okolnostima. U slučaju izostanka, liječnička ispričnica mora se donijeti na prvi idući sat; u slučaju većeg broja izostanaka, kao uvjet za izlazak na ispit biti će pisani seminar od minimum 3000 riječi.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

E-pošta; oglasna ploča Odsjeka za filozofiju, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

E-pošta; konzultacije

Nastavnici ne odgovaraju na pitanja o terminu i mjestu ispita: molimo pogledajte oglasnu ploču.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Pismeno, po potrebi usmeno.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12.2./26.2. u 10
--------	------------------

Ljetni	18.6./2.7. u 10
--------	-----------------

Jesenski	3.9./17.9. u 10
----------	-----------------

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
	Predavanja
6.10.	Uvodno predavanje: estetika kao filozofska disciplina
13.10.	Osnovni pojmovi: estetska svojstva, estetsko iskustvo, estetska vrijednost
20.10.	Povijest estetike: antika
27.10.	Povijest estetike: britanski empirizam i racionalizam
3. 11.	Kant
10.11.	Kant
24.11.	Kant
1. 12.	Kant
8. 12.	Kant
15. 12.	Kolokvij
22.12.	Estetika nakon Kanta
12.1.	Ukus i ljepota
19.1	Kreativnost i imaginacija
26.1.	Estetske zajednice i zajednička estetska iskustva
	Seminari
1.	Uvod u seminarski dio nastave i dogovor oko rada
2.	Platon, Država III, IV, X
3.	Aristotel, Poetika
4.	Aristotel, Poetika
5.	Hume, O mjerilu ukusa
6.	Barthes, Smrt autora
7.	Kolokvij
8.	Suvremena rasprava o umjetnosti - uvod

9.	Umjetnost i reprezentacija
10.	Danto, Preobražaj svakidašnjeg (izbor)
11.	Danto, Preobražaj svakidašnjeg (izbor)
12.	Umjetnost i ekspresija
13.	Umjetnost i forma
14.	Umjetnost kao otvoreni pojam/Institucionalna teorija
15.	„Why beauty matters?“

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Objasniti i analizirati temeljne estetske pojmove	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Razlikovati ključne pravce unutar povijesne rasprave o estetici	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Objasniti i analizirati različita stajališta o estetici koja su zastupali teoretičari umjetnosti od antike do postmodernizma	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima
Analizirati i objasniti tekstove u kojima su aplicirane pojedine estetičke teorije	Gradivo kolegija, tekstovi	Predavanja, rad na tekstu, diskusija, frontalni rad, individualni rad, debate, panel rasprave, konceptualne mape	Pismeni ispit Sudjelovanje i doprinos studenata na seminarima

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Epistemologija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	5.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	6
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051/265-644, 091 218 2887
e-mail	prijic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
- Upoznavanje s temeljnim pojmovima epistemologije: znanje, istina, opravdanje, vjerovanje te s temeljnim tradicionalnim problemima epistemologije: izvori i mehanizmi spoznavanja, doseg spoznaje, izvjesnost/ spoznaje - Upoznavanje s klasičnim epistemološkim povijesnim temama, pozicijama i njihovim predstavnicima: od pred-sokratika i antičke filozofije preko konstituiranja epistemologije u novovjekovnom razdoblju (empirizam, racionalizam, kriticism) do suvremenih epistemoloških tema - Definicija znanja i teorije istine: korespondencijska teorije istine, koherentistička teorija istine, pragmatizam, verifikacionizam, konstruktivizam, 'deflacijske' teorije istine, konsenzualizam i dr. uz glavne predstavnike kroz povijest (od Platona i Aristotela, novovjekovne epistemologije do suvremenih epistemologija Bečkog kruga, pragmatizma, postmodernizma, kritičke teorije i dr.) - Problem realizma i anti-realizma (idealizma): metafizički i epistemološki realizam i anti-realizam - Daljnji izazovi mogućnosti istinite spoznaje: (a) skepticizam i odgovori na skeptičke izazove kroz povijest epistemologije; (b) relativizam i odgovori na postmodernističke izazove - Teorije opravdanja: (a) koherentizam; (b) fundacionalizam; (c) relijabilizam te tema internalizma i eksternalizma u teorijama opravdanja - Naturalizam i normativizam u epistemologiji: projekt naturaliziranja epistemologije; odnos epistemologije i prirodnih/društvenih znanosti; normativizam i deontološki pristup - Izvori znanja ili razmatranje spoznajnih sposobnosti ili mehanizama spoznaje: (a) percepcija (ekološki pristup, kognitivistička teorije percepcije, modularna teorija percepcije, teorija dvostrukog aspekta, evolucijska teorija percepcije i dr.); (b) razum (racionalnost, apriorna spoznaja); memorija (teorija direktnog i indirektnog realizma); (c) intuicije (kao nesvjesno zaključivanje) (d) svijest (introspekcija i teorija privilegiranog pristupa) (e) svjedočanstvo (redukcionizam i anti-redukcionizam; evidencijalizam i anti-evidencijalizam) - Socijalna epistemologija: izazovi socijalnog konstruktivizma (epistemološki nihilizam, smrt epistemologije; staro i novo znanje); teorije opravdanja u socijalnoj epistemologiji; epistemologija neslaganja; ne-idealna epistemologija - Epistemologija vrline i napuštanje monizma istine: pluralizam epistemičkih vrijednosti, promjena normativnog cilja i uvođenje evaluacije epistemočkog agenta i njegovih epistemoloških vrlina/mana, samo-znanje; epistemologija neznanja - Politička epistemologija i epistemologija demokracije: epistemičko opravdanje	

demokracije, primijenjena epistemologija, regulativna epistemologija (dezinformiranje i propaganda u digitalnoj eri komunikacije)			
12. Posebne epistemologije: feministička epistemologija, moralna epistemologija, institucijska epistemologija i sl.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:			
- objasniti temeljne epistemološke pojmove: znanje, istina, opravdanje - opisati i usporediti različite izvore spoznaje (percepcija, razum, svijest, memorija, svjedočanstvo) - opisati i usporediti realizam i anti-realizam u epistemologiji - objasniti u čemu se sastoji pozicija skepticizma i moguće odgovore na skeptički izazov - analizirati razliku između skepticizma i relativizma - objasniti i usporediti tradicionalne teorije opravdanja (fundacionalizam, koherentizam, relijabilizam) - objasniti razliku između internalizma i eksternalizma - objasniti i usporediti teorije istine - objasniti Gettierov problem i moguća rješenja - objasniti odnos normativne i naturalističke epistemologije - objasniti odnos između individualne i socijalne epistemologije - objasniti odnos između socijalne epistemologije i socijalnog konstruktivizma - objasniti odnos između idealne i ne-idealne epistemologije (socijalna i politička epistemologija)			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	2	-	
Kontinuirana provjera znanja 1	1	35	
Kontinuirana provjera znanja 2	1	35	
ZAVRŠNI ISPIT	2	30	
UKUPNO	6	100	
Opće napomene:			
Varijanta 2 sa završnim ispitom			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			

• Johnatan Dancy: <i>Uvod u suvremenu spoznajnu teoriju</i>, Zagreb, Hrvatski sudiji, 2001 • J. Greco i E. Sosa (ur.), <i>Epistemologija: Vodič u teorije znanja</i>, Zagreb, Jesenski i Turk, 2004. • Snježana Prijić: <i>Oko i svijet</i>, Rijeka, 1995. • Snježana Prijić-Samaržija: <i>Društvo i spoznaja</i>, Zagreb, 2000. • Snježana Prijić Samaržija: <i>Democracy and Truth</i>, Udine, Mimesis International, 2020.
IZBORNA LITERATURA
• Audi. Robert, 2011, <i>Epistemology: A Contemporary Introduction to the Theory of Knowledge</i>, New York: Routledge, (treće izdanje) • Feldman, R. and Warfield, T. A. (ur.), 2010, <i>Disagreement</i>, Oxford: Oxford University Press. • Haddock, A., Millar, A. and Pritchard, D. (ur.), 2010, <i>Social Epistemology</i>, Oxford: Oxford University Press. • Hannon, Michael, and de Ridder, Jeroen, eds., 2021, <i>The Routledge Handbook of Political Epistemology</i>, New York: Routledge. • Huemer, Michael, (ur.), 2002, <i>Epistemology: Contemporary Readings</i>, Routledge, London. • Lackey, Jennifer and Ernest Sosa (ur.), 2006, <i>The Epistemology of Testimony</i>, Oxford: Oxford University Press. • Lackey, Jennifer (ur.), 2014, <i>Essays in Collective Epistemology</i>, Oxford: Oxford University Press. • Lackey, Jennifer, 2021, <i>The Epistemology of Groups</i>, Oxford: Oxford University Press. • Lackey, Jennifer ed. 2023, <i>Applied Epistemology</i> Oxford: Oxford University Press • Steup, Matthias, 1996, <i>An Introduction to Contemporary Epistemology</i>, Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. • Steup, Matthias, (ur.), 2001a, <i>Knowledge, Truth, and Duty: Essays on Epistemic Justification, Responsibility, and Virtue</i>, Oxford: Oxford University Press. • Zagzebski, Linda Trinkaus, 1996, <i>Virtues of the Mind: An Inquiry into the Nature of Virtue and the Ethical Foundations of Knowledge</i>, Cambridge: Cambridge University Press.
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU
POHAĐANJE NASTAVE
Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). U slučaju većeg broja opravdanih izostanka, potrebno je napisati dodatni seminarski rad na zadanu temu od maksimalno 4000 riječi i uz konzultiranje barem četiriju izvora sekundarne literature. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta. Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave. Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezane za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj i suradnik na kolegiju. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi najviše 2 boda.
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA
• E-kolegij na platformi Merlin • Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju • Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju • Elektronička pošta • Tajništvo Odsjeka za filozofiju
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA
• E-kolegij na platformi Merlin • Konzultacije • Elektronička pošta
NAČIN POLAGANJA ISPITA
Provjera usvojenog znanja s predavanja (kolokvij 1): kolokvij uključuje pisanu provjeru znanja nakon prve cjeline predavanja kojom se provjerava upoznatost sa sadržajem cjeline. Kolokvij je tzv.

objektivnog tipa, uključuje provjeru stečenih znanja, (prepoznavanje problema i pojmova, višestruki izbor, nadopunjavanje), a maksimalno je moguće dobiti trideset i pet bodova.

Provjera usvojenog znanja sa seminara (kolokvij 2): seminari su tematski organizirani oko rada na izvornim filozofskim tekstovima. Provjera znanja (kolokvij 2) sastoji se od zadataka objektivnoga tipa, analize teksta i esejskih pitanja. Maksimalno je moguće ostvariti trideset i pet bodova.

Završni ispit sastoji se od esejskih pitanja. Moguće je ostvariti trideset bodova.

Aktivnost u nastavi kontinuirano se prati od strane nositelja kolegija.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	5. 2. i 19. 2. u 11.00
Ljetni	25.6. i 9. 7. u 11.00
Jesenski	27.8. i 10.9. u 11.00

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME predavanja
6.10.	Uvod: Povijest epistemologije
13.10.	Znanje - vjerovanje, opravdanje, istina
20.10.	Realizam i antirealizam/mogućnost istinite spoznaje svijeta
27.10.	Izvori vjerovanja/opravljanja: percepcija
3.11.	Izvori vjerovanja/opravljanja: razum (racionalnost i heuristike)
10.11.	Izvori vjerovanja/opravljanja: svijest i intuicija
24.11.	Izvori vjerovanja/opravljanja: memorija
1.12.	Izvori vjerovanja/opravljanja: svjedočanstvo
8.12.	Kolokvij 1
15.12.	Teorije istine
22.12.	Teorije opravdanja
12.1.	Relativizam
19.1.	Epistemologija vrlina
26.1.	Epistemologija neznanja
DATUM	NAZIV TEME seminar
8.10.	Socijalna epistemologija – uvod
15.10.	Epistemičko neslaganje
22.10.	Epistemički paternalizam
29.10.	Epistemička pravednost
5.11.	Epistemologija demokracije
12.11.	Kolokvij 2
19.11.	Politička epistemologija - uvod
26.11.	Hana Arendt i uloga istine u politici
3.12.	Politika, istina, post-istina i postmodernizam
10.12.	Političko neslaganje: epistemički ili građanski autoriteti
17.12.	Afektivna polarizacija, evidencija i evidencijalizam

7.1.	Što su lažne vijesti? Epistemički baloni, komore jeke i online zajednice
14.1	Je li političko neznanje racionalno? Je li politička iracionalnost mit?
21.1	Stručnjaci, javne politike i pitanje povjerenja
28.1.	Završna diskusija i priprema za ispit

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Ishod 1. objasniti temeljne epistemološke pojmove: znanje, istina, opravdanje, vrlina	1-12	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 2. opisati i usporediti različite izvore spoznaje (percepcija, razum, svijest, memorija, svjedočanstvo)	1,2,7,8	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 3. opisati i usporediti realizam i anti-realizam u epistemologiji	3,4,5	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 4. objasniti u čemu se sastoji pozicija skepticizma/relativizma i moguće odgovore na izazove	4,5,6	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 5. objasniti i usporediti tradicionalne teorije opravdanja i teorije istine	3,6,7	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 6. objasniti razliku između individualne i socijalne epistemologije	7,8,9	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 7. Opisati ekstenzije na nove teme: moralna epistemologija, politička epistemologija, epistemologija demokracije, primijenjena epistemologija	10,11,12	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Filozofija kao sustav. Povijest klasičnog njemačkog idealizma		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)		
Semestar	V.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	6		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+30+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave			
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Predrag Šustar		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Nakon nastave te po dogovoru		
Telefon	265-795		
e-mail	psustar@uniri.hr		
Suradnik na kolegiju	doc. dr. sc. Zdenka Brzović *(ne će biti nazočna ove akademske godine)		
Kabinet	F-413		
Vrijeme za konzultacije			
Telefon	265-795		
e-mail	zdenka@uniri.hr		
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
Cilj ovog kolegija je upoznavanje s Kantovom epistemologijom i filozofijom znanosti te primjenom istih na ostale filozofske discipline. Ukazat ćemo na one probleme, gledišta i argumente ove filozofske tradicije koji se nadopunjavaju s temama iz recentne filozofije znanosti te srodnih disciplina. Analizirat ćemo odgovarajuće dijelove <i>Kritike čistoga uma</i> , <i>Kritike moći suđenja</i> , <i>Prolegomena</i> te manjih spisa iz Kantovog kritičkoga razdoblja. Također, kontinuirano ćemo pratiti najnovije doprinose ovoj raspravi u suvremenoj filozofiji znanosti te srodnim istraživačkim područjima.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
1) poboljšati razumijevanje ovog razdoblja povijesti filozofije s obzirom na analitičko usmjerenje Odsjeka za filozofiju;			
2) povezati recentne rasprave u filozofiji, prije svega u epistemologiji i filozofiji znanosti, i srodnim disciplinama, s odgovarajućim teorijama koje su obilježile Kantovo i post-kantovsko razdoblje;			
3) najvažnije, podizanje razine samostalnosti studenta u istraživačkom radu unutar filozofije tijekom izrade seminarskog rada.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	X
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA		MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave			
Kolokvij	1.00		15
Aktivnost na nastavi	1.00		15
Seminarski rad	3.00		50
ZAVRŠNI ISPIT	1.00		20
UKUPNO	6.00		100

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9%, ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova
IV. LITERATURA	
OBVEZNA LITERATURA	
1. Dicker, G. (2004), <i>Kant's Theory of Knowledge: An Analytical Introduction</i>, Oxford University Press, Oxford-New York. 2. Kant, I. (1790 [1976][2022]), <i>Kritika moći suđenja</i>, prijevod, Naprijed, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb. 3. Kant, I. (1783 [1953]), <i>Prolegomena za svaku buduću metafiziku</i>, prijevod, u ID., <i>Dvije rasprave</i>, Matica hrvatska, Zagreb. 4. Kant, I. (1781/1787 [1984][2021]), <i>Kritika čistoga uma</i>, prijevod, Matica hrvatska, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb. 5. Körner, S. (1955), <i>Kant</i>, Penguin, Harmondsworth, England. 6. Teufel, T. (2025), <i>Kant and Teleology</i>, Cambridge Elements, Cambridge University Press, Cambridge-New York.	
IZBORNA LITERATURA	
1. Barbarić, D. (ur.) (1998), <i>Filozofija njemačkog idealizma</i>, Hrestomatija filozofije sv. 6, Zagreb. 2. Breitenbach, A. and M. Massimi (eds) (2017), „Laws of Nature: Historical and Contemporary Perspectives“, <i>The Monist</i> (100), special issue. 3. Breitenbach, A. and M. Massimi (eds) (2017), <i>Kant and the Laws of Nature</i>, Cambridge University Press, Cambridge-New York. 4. Buroker, J. V. (2006), <i>Kant's 'Critique of Pure Reason': An Introduction</i>, Cambridge University Press, Cambridge-New York. 5. Šustar, P. (2019), <i>Harmonia mundi. Kantova teorija empirijske spoznaje</i>, Filozofski fakultet-Sveučilište u Rijeci, Rijeka. NAPOMENA: Tijekom nastave, ali i za potrebe studentskih seminarskih radova bit će korištena i dodatna literatura, s naglaskom na recentnim radovima objavljenim u vodećim časopisima na ovom i srodnim područjima filozofije znanosti i dr. Nastava i seminarski radovi zasnivat će se na unaprijed i točno određenim <i>dijelovima</i> primarne, sekundarne literature te, dodatno, priručne literature (primjerice, <i>A Kant Dictionary</i> i sl.).	
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni pohađati predavanja i seminare. Mogući su izostanci u okviru <i>Pravilnika</i> .	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
• preko <i>Merlina</i>; • preko mrežnih stranica Fakulteta; • preko zajedničke e-pošte studenata;	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
• u terminima konzultacija te po dogovoru; • preko <i>Merlina</i>; • putem e-pošte;	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Pismeno; usmeno	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno odgovarajućim odredbama Pravilnika o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	12.2./26.2. u 14 sati
Ljetni	18.6./2.7. u 14 sati
Jesenski	27.8./10.9. u 14 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
	Uvod u sadržaj kolegija
	Kantov kritički projekt
	Seminar: Izrada seminarskih izlaganja i, posebice, radova
	Kopernikanski obrat
	Seminar: uporaba primarnih, sekundarnih i ostalih izvora
	Kantova filozofija uma: pregled
	Seminar: nova metafizika i znanost
	Kantova filozofija znanosti: uvod
	<i>A priori</i> i <i>a posteriori</i> , analitičko/sintetičko i dr. poznate dihotomije u Kantovoj filozofiji
	Seminar: <i>a priori</i> i <i>a posteriori</i> , analitičko/sintetičko i dr.
	Seminar: osjetilnost kod spoznaje
	Prostor i vrijeme
	Seminar: prostor i vrijeme (1)
	Kantova teorija empirijske spoznaje: pregled
	Seminar: prostor i vrijeme (2)
	Ostale spoznajne moći (uz osjetilnost): razum-um-moć suđenja
	Seminar: Metafizička dedukcija kategorija (razumskih <i>a priori</i> pojmova) (1)
	<i>Kolokvij</i>
	Seminar: Metafizička dedukcija kategorija (2)
	Transcendentalna dedukcija kategorija (1)
	Seminar: Transcendentalna dedukcija kategorija (2)
	Transcendentalna dedukcija kategorija (3)
	Seminar: Kantova teorija sebstva
	Kantova teorija spoznaje: pregled Analitike načela
	Seminar: načelo uzročnosti (1)
	Seminar: načelo uzročnosti (2)
	Uloga ostalih spoznajnih moći (uz osjetilnost i pojmove-načela razuma)
	Zaključne napomene.

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Analitički marksizam
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	I, III, V
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Ne
Nositelj kolegija	Doc. Dr. sci. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1) U uvodnom dijelu kolegija objašnjava se što je analitički marksizam i zbog čega je značajan, zatim se spominju glavne, velike teme marksističke filozofije te se izlaže kako su one, u glavnim crtama, izražene u Marxovim i Engelsovim programskim i pristupačnijim tekstovima, kao što su npr. <i>Komunistički manifest</i> i <i>Nadnica, cijena i profit</i>. (6h) 2) Nakon toga prelazi se na izlaganje i suvremenu analizu konkretnih pitanja koja je marksizam uveo razvijajući svoju teoriju povijesti. To su npr.: što su proizvodne snage, od čega se sastoji ekonomska struktura društva, što su proizvodni odnosi, što je baza a što nadgradnja društva i kakva je njihova međusobna veza, što je fetišizam, koja je logika razvoja povijesti, kako funkcionira kapitalizam, što je eksploatacija i slično. Pri tome se prvenstveno uzima u obzir proslavljena interpretacija G.A. Cohena, koji modernim analitičkim oruđima preispituje Marxove teze i pokušava procijeniti što od njih može proći kroz filter tih suvremenih dostignuća (18h). 3) Iduća faza kolegija obuhvaća marksističke teme koje imaju moralnu, tj. vrijednosnu dimenziju, poput slijedećih: što je alijenacija, jesu li proleter i kapitalizmu neslobodni i na koji način, u kojem je smislu komunizam superioran kapitalizmu, itd. Nastava se i u ovoj fazi većinom oslanja na rad G.A. Cohena, te još nekih njegovih kolega analitičkih marksista (2h). 4) Konačno, u posljednjoj se fazi kolegija pažnja posvećuje isključivo kritičkom razmatranju (neke od tih kritika bile bi dotaknute i u ranijem toku nastave, ali bi ih se sada detaljnije razrađivalo) iznesenih marksističkih ideja i vizija da bi se vidjelo zadovoljavaju li logičke i empirijske standarde koje moraju zadovoljiti sve ozbiljne teorije. Tu će oslonac biti na radovima nekolicine nemarksističkih autora (Conway, Hayek, Popper, Sesardić) koji se nalaze u preporučenoj literaturi. Od studenata se neće zahtijevalo da obavezno prođu kroz tu literaturu da ih se ne preoptereći, ali će im se na taj način ipak pružiti osnovne informacije o ključnim smjerovima kritike (4h).	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije; - definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetišizma, alijenacije,	

povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.;			
- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO		100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) G.A. Cohen, <i>Odbrana Marxove teorije istorije</i>, Zamak kulture, Vrnjačka banja, 1987, str. 23-158, 177-222 (182) ili G.A. Cohen, <i>Karl Marx's Theory of History: A Defence</i>, Princeton University Press, Princeton, NJ, 2000, str. 28-248, 278-340, 364-388, 396-414 (328) 2) Marx, K./Engels, F. <i>Manifest komunističke partije</i>, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 367-383 (17) 3) Marx, K. «Nadnica, cijena i profit» u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, 821-839 (19) 4) Marx, K. „Fetiški karakter robe i njegova tajna“, u Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) <i>Glavni radovi Marxa i Engelsa</i>, Stvarnost, Zagreb, 1979, str. 885-894 (10) 5) Marx, K. „Otuđeni rad“ u Marx, K./Engels, F. <i>Rani radovi</i>, Naprijed, Zagreb, 1978, str. 244-258 (15) 6) Sesardić, N. „Prilog kritici marksističke utopije“, u Sesardić, N. <i>Iz analitičke perspektive</i>, SDH, Zagreb, 1991, str. 169-209 (41) Ukupno: 284 str.			
IZBORNA LITERATURA			
Buchanan, A. <i>Marx and Justice: The Radical Critique of Liberalism</i>, Methuen, London, 1982. Berger, P.L. <i>Kapitalistička revolucija</i>, Naprijed, Zagreb, 1995. Cohen, G.A. „Radnici i Riječ: ili zašto je Marx imao prava smatrati da ima pravo?“, <i>Praxis</i>, Vol. V, br. 4, 1968, str. 406-421 (16) Cohen, G.A. „Radna teorija vrijednosti i pojam eksploatacije“, <i>Marksizam u svetu</i>, br. 10, 1981, str. 143-263 (121) Cohen, G.A. <i>History, Labour, and Freedom</i>, Clarendon Press, Oxford, 1988.			

- Cohen, G.A. *If You're an Egalitarian, How Come You're So Rich?*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 2000, str. 42-115 (74)
- Cohen, G.A. «Deeper into Bullshit», u Buss, S./Overton, L. (ur.) *Contours of Agency: Essays on Themes from Harry Frankfurt*, MIT Press, 2002, str. 321-339 (19)
- Cohen, G.A. *Socijalizam – zašto ne?*, Kružak, Zagreb, 2011.
- Cohen, G.A./Kymlicka, W. "Human Nature and Social Change in the Marxist Conception of History", *Journal of Philosophy*, Vol. 85, No. 4, 1988, str. 171-191 (21)
- Cohen, J. „Review of G.A. Cohen's *Karl Marx's Theory of History*“, *Journal of Philosophy*, Vol. 79, No. 5, str. 253-273 (21)
- Cohen, M./Nagel, T./Scanlon, T. (ur.) *Marx, Justice, and History*, Princeton University Press, Princeton, NJ, 1980.
- Conway, D. *A Farewell to Marx*, Penguin, Harmondsworth, 1987.
- Dragičević, A./Mikecin, V./Nikić, M. (ur.) *Glavni radovi Marxa i Engelsa*, Stvarnost, Zagreb, 1979.
- Elster, J. *Making Sense of Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1985.
- Elster, J. *An Introduction to Karl Marx*, Cambridge University Press, Cambridge, 1986.
- Geras, N. „The Controversy about Marx and Justice“, u Callinicos, A. (ur.) *Marxist Theory*, Oxford University Press, 1989.
- Gligorov, V. (ur.) *Kritika kolektivizma*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 15-53, 121-248 (167)
- Gray, J. „Marxian Freedom, Individual Liberty, and the End of Alienation“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 3, No. 2, 1986, str. 160-187 (28)
- Gray, J. „Against Cohen on Proletarian Unfreedom“, *Social Philosophy and Policy*, Vol. 6, No. 1, 1988, str. 77-112 (36)
- Habermas, J. «Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma», u Habermas, J. *Prilog rekonstrukciji historijskog materijalizma*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985, str. 130-178 (49)
- Hayek, F.A. *Put u ropstvo*, Kružak, Zagreb, 2001.
- Honderich, T. „Against Theleological Historical Materialism“, *Inquiry*, Vol. 25, 1982, str. 451-469 (19)
- Kolakowski, L. *Glavni tokovi marksizma I*, BIGZ, Beograd, 1980.
- Korsch, K. *Karl Marx*, Nolit, Beograd, 1982.
- Lewine, A./Wright, E. „Rationality and Class Struggle“, *New Left Review*, No. 123, 1980, str. 51-56 (6)
- Lukes, S. *Marxism and Morality*, Oxford University Press, Oxford, 1985.
- Lukes, S. „Can a Marxist Believe in Human Rights?“, u Lukes, S. *Moral Conflict and Politics*, Clarendon Press, Oxford, 1991, str. 173-88 (16)
- Mises, L. Von, *Theory and History*, Yale University Press, 1957.
- Mises, L. Von, *Marxism Unmasked: From Delusion to Destruction*, Foundation for Economic Education, New York, 2006.
- Narveson, J. „Marxism: Hollow at the Core“, u Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002, str. 35-47 (13)
- Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 305-358 (54)
- Parkin, F. *Marxism and Class Theory: A Bourgeois Critique*, Tavistock, London, 1971.
- Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji II*, Kružak, Zagreb, 2003, str. 80-198 (119)
- Petrović, G. *Filozofija i marksizam*, Naprijed, Zagreb, 1976, str. 11-151 (140)
- Rawls, J. *Lectures on the History of Political Philosophy*, Belknap Press, Cambridge, MA, 2007, str. 319-372 (54)
- Roemer, J. *A General Theory of Exploitation and Class*, Harvard University Press, Cambridge, MA, 1982.
- Roemer, J. (ur.) *Analytical Marxism*, Cambridge University Press, 1986.
- Singer, P. *Marx*, Oxford University Press, Oxford, 1980.
- Sweezy, P.M. *Teorija kapitalističkog razvitka*, Naprijed, Zagreb, 1959.
- Tucker, R.C. «Marx and Distributive Justice», u Tucker, R.C. *The Marxian Revolutionary*

Idea, W.W. Norton, New York, 1969, str. 33-53 (21)
Waldron, J. «When Justice Replaces Affection: The Need for Rights», u Waldron, J. *Liberal Rights*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 370-391 (22)
Weber, M. *Protestantska etika i duh kapitalizma*, Veselin Masleša/Svjetlost, Sarajevo, 1989.
Wolff, J. *Why Read Marx Today?*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
Wood, A.W. «Marx Against Morality», u Singer, P. (ur.) *A Companion to Ethics*, Blackwell, Oxford, 1991, str. 511-24 (14)
Wood, A.W. *Karl Marx (Arguments of the Philosophers)*, Routledge, London, 2004.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim (kojeg trebaju napisati samo studenti na diplomskom studiju). Student je dužan poštovati tuđa autorska i druga prava intelektualnog vlasništva te je osobno odgovoran u slučaju povrede tih prava. Student se obvezuje naknaditi Fakultetu cjelokupni iznos plaćen od strane Fakulteta s osnove odgovornosti Fakulteta prema trećoj osobi kao posljedice povrede autorskog ili drugog prava intelektualnog vlasništva treće osobe koju je počinio student.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča fakulteta
Putem portala Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Putem portala Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od dovoljan (2). Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9. i 23.02.2026. u 11h
Ljetni	18.06. i 06.07.2026. u 11h
Jesenski	31.08. i 11.09. u 11h

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Uvod: marksistička teorija općenito
Tjedan 2	Što je analitički marksizam i zbog čega je značajan? Marxova koncepcija

	povijesti i društva
Tjedan 3	Osnovni pojmovi marksističke političke ekonomije
Tjedan 4	Ekonomija i otuđenje
Tjedan 5	Što su to proizvodne snage i koja je njihova struktura a što proizvodni odnosi?
Tjedan 6	U čemu se sastoji ekonomska struktura društva i kako se ona mijenja?
Tjedan 7	Materijalna i socijalna dimenzija društva
Tjedan 8	Fetišizam i njegov značaj
Tjedan 9	Razvoj i primat proizvodnih snaga: tekstualni i faktični dokazi da postoje
Tjedan 10	Razvoj i primat proizvodnih snaga: nastavak
Tjedan 11	Baza i nadgradnja: kako ih točno odrediti i koji je njihov odnos?
Tjedan 12	Funkcionalno objašnjenje kao rješenje za neke tvrdoglave teškoće marksizma
Tjedan 13	Logika i smjer razvoja suvremenog kapitalizma; održivost alternativnih koncepcija društva
Tjedan 14	Osnovne teorijske poteškoće marksizma
Tjedan 15	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti ključne preokupacije marksističke filozofije	Marxova stajališta o povijesti, ekonomiji, čovjeku, politici i ideologiji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme proizvodnih snaga, proizvodnih odnosa, fetișizma, alijenacije, povijesnog razvoja, određivanja ekonomske strukture stupnjem razvitka proizvodnih snaga, itd.	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Cohenove analize i razrade Marxovih gledišta o svim navedenim temama nasuprot drugih marksističkih	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	gledišta o tome		
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Cohenove kritike drugih marksističkih pozicija i Sesardićeve kritike marksizma općenito	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	obrađena kritička rasprava između raznih verzija marksizma, te ona između marksista općenito i njihovih oponenta	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Demokratska teorija
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr.sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 646
e-mail	icerovac@ffri.uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije (odrediti jedan termin)	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij ima dva glavna dijela: u prvom se izlažu osnovne filozofske koncepcije demokracije, a u drugom se pažnja obraća nekim problemima i opasnostima kojima je izložen svaki demokratski poredak.	
I. DIO • uvod u demokratsku teoriju i njene probleme (Barry) – daje se uvod u većinu problema koji se raspravljaju u okviru programa; • klasične koncepcije demokracije 1 (teorija opće volje, Rousseau) – raspravlja se o ideji da je demokratsko odlučivanje utemeljeno na nepristranom razmatranju javnih interesa, bez miješanja privatnih interesa (razlikovanje državljanin-građanin); • klasične koncepcije demokracije 2 (utilitarizam, Mill) – demokracija kao zbrajanje privatnih, sebičnih interesa pri čemu pobjeđuju oni koji su najbrojniji; • klasične koncepcije demokracije 3 (liberalizam, Constant) – demokracija kao najbezbolnija metoda za kontrolu i smjenu vlasti, koja se vidi kao nužno zlo dok je istinski cilj u što kvalitetnijem privatnom životu; • kompetitivna teorija demokracije (Downs) – politika kao posebna vrsta tržišta, u kojoj političari nude usluge, a građani ih «kupuju» glasovima; razne strategije racionalnog odabira najboljeg ponuđača, kao i učinkovitog načina sastavljanja dobitničke političke platforme; • demokracija kao nesavršena konkurencija (Schumpeter) - kritika idealističkih modela demokracije koji se pozivaju na racionalni i optimalni izbor glasača; teorija političkih elita; II. DIO • teorija društvenog odlučivanja (Brennan i Lomasky) – o tome jesu li izlasci na izbore racionalni ili ne, s obzirom na to da je mogući utjecaj svakog od glasača na konačni rezultat praktički zanemariv; • teorija javnog odlučivanja (Gwartney i Wagner) – o tome kako funkcioniranje demokratskog sustava omogućuje korupciju i zadovoljavanje snažnih, posebnih interesa, te kako se protiv toga boriti; • demokracija kao kolektivna rasprava i odlučivanje (Cohen) – je li moguće izbjeći da demokracija bude nešto više od borbe sukobljenih, sebičnih interesa; • demokratska jednakost i vladavina većine (Beitz) – može li sve većini dopustiti da čini što želi; problem totalitarne demokracije; • demokracija i konstitucionalizam 1 i 2 (Waldron i Dworkin) – treba li demokratsko odlučivanje biti	

ograničeno ustavom, treba li moguće permanentne manjine zaštititi ustavnim odredbama?			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Nakon položenog ispita studenti će moći:			
- opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta; - uspoređivati razne ponuđene teorije; - posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1,00	0	
Aktivnost na nastavi	0,00	10	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,75	30	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,75	30	
ZAVRŠNI ISPIT	0,50	30	
UKUPNO	3,00	100	
Opće napomene:			
Varijanta 2 sa završnim ispitom			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student mora ostvariti od najmanje 35 do najviše 70 ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student mora ostvariti od najmanje 15 do najviše 30 ocjenskih bodova.			
Završni ispit moguće je organizirati u obliku predroka.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1. Mill, J.S., 1989: Razmatranja o predstavničkoj vladavini, Informator, Zagreb.			
2. Dunn, J., 2019: Setting the People Free, Princeton University Press, Princeton.			
IZBORNA LITERATURA			
1. B.A. Ackerman, Social Justice in the Liberal State, New Haven, Yale University Press, 1980.			
2. B. Constant, Načela politike i drugi spisi, Zagreb, Politička kultura, 1993.			
3. D. Copp, J. Hampton, J.E. Roehmer (ur.). The Idea of Democracy. Cambridge. Cambridge			

University Press, 1993.

4. de Tocqueville, *O demokraciji u Americi*, Zagreb, Informator, 1995.

5. J. Rawls, *Justice as Fairness. A Restatement*, Cambridge, Harvard University Press, 2001.

6. M.J. Sandel, *Democracy's Discontent*, Cambridge, Harvard University Press, 1996.

Sva će literatura biti dostupna u elektroničkom obliku. Uz to, neke su knjige dostupne u knjižnici Fakulteta.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja pojašnjenja, prigovore i komentare.

Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja i seminara. U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađana nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni usmeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	10.2./24.2. u 11 sati
Ljetni	23.6../7.7. u 11 sati
Jesenski izvanredni	25.8./8.9. u 11 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvod u demokratsku teoriju i njene probleme
2.	Pitanje političkog legitimiteta i njegovog utemeljenja
3.	Vrijednosti demokracije: intrinzične ili instrumentalne?
4.	Teorije demokratskog legitimiteta 1: proceduralizam
5.	Teorije demokratskog legitimiteta 2: instrumentalizam
	<i>Kontinuirana provjera znanja 1</i>
6.	Demokratsko odlučivanje: agregativne i deliberativne procedure
7.	Demokratsko odlučivanje: liberalizam i republikanizam
8.	Demokratsko odlučivanje: participacija i elitizam
9.	Ustav i ograničavanje demokratske volje
10.	Korektivni mehanizmi demokracije: građanski neposluh
	<i>Kontinuirana provjera znanja 2</i>
11.	Mill: Kriteriji dobrog oblika vladavine
12.	Mill: Argumenti za predstavničku demokraciju

13.	Mill: Opasnosti demokratske vlasti
14.	Mill: O pravu glasa
15.	Mill: Podjela epistemičkog i političkog rada

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Opisati i sažeto prenijeti sadržaje predmeta	Teme 1-10, vezane uz opravdanje demokratskog legitimiteta i procedure demokratskog odlučivanja	- predavanja - diskusije - usmjeravani rad u manjim grupama - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - završni ispit
Uspoređivati razne ponuđene teorije	Teme 1-10, kroz koje studenti dobivaju osnovne informacije, te seminari u sklopu tema 11-15, gdje primjenjuju Millovu teoriju, klasificiraju je i uspoređuju s drugim teorijama	- predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - završni ispit
Posjedovati razvijene sposobnosti korištenja stečenih teorijskih spoznaja za primjene na aktualnu problematiku iz društvene zbilje, posebno s obzirom na teme upravljanja javnim ustanovama, prava, pravde i sloboda u kontekstu demokratskog procesa odlučivanja.	Teme 6-10, gdje će se poseban naglasak staviti na primjenu znanja u suvremenim kontekstima	- predavanja - diskusije - samostalno istraživanje studenata prije nastave i rješavanje kratkih zadataka - individualni i grupni rad na materijalima (izvještajima, novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjua)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama i radu u grupama - kolokvij - završni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija		Filozofija biologije	
Studij		Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)	
Semestar		2., 4., 6.	
Akademska godina		2025./2026.	
Broj ECTS-a		3	
Nastavno opterećenje (P+S+V)		30+0+0	
Vrijeme i mjesto održavanja nastave		Prema rasporedu	
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku		Da	
Nositelj kolegija		Prof. dr. sc. Predrag Šustar	
Kabinet		F-413	
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)		dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka	
Telefon		051 265795	
e-mail		psustar@ffri.uniri.hr	
Suradnik na kolegiju		Dr. sc. Vito Balorda	
Kabinet		F-413	
Vrijeme za konzultacije		dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka	
Telefon			
e-mail		vito.balorda@ffri.uniri.hr	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
U suvremenim biološkim istraživanjima možemo pronaći zamjetan broj filozofskih problema koji se odnose na korištene znanstvene pojmove, pretpostavke i zaključke koji se donose unutar same znanstvene prakse. Osim pitanja koja su standardno prisutna u medijima i popularnoj kulturi, primjerice, što je inteligentni dizajn, a što darvinizam, postoji još cijeli niz filozofski zanimljivih problema i/ili pitanja u razumijevanju recentne biologije i njezinog šireg društvenog utjecaja. Tako se kolegij bavi sljedećim pitanjima, između ostalih, struktura i epistemičke funkcije evolucijskih teorija, na što točno djeluje prirodna selekcija, jesu li sve biološke pojave pod genskom kontrolom, što su adaptacije i kako ih možemo prepoznati, postoji li 'ljudska priroda' i srodna pitanja. Nadalje, ubrzani razvoj molekularne biologije čini je posebno interesantnim područjem interesa za filozofsku analizu. Problemi koji se tiču istraživanja u molekularnoj biologiji mogu se podijeliti na teoretske, gdje se razmatraju pojmovi, pretpostavke i zaključci kojima se molekularna biologija koristi te one praktičke koji se tiču problema povezanih s primjenom novostečenog znanja u medicini. Ovdje posebno ističemo istraživanja ljudskoga i srodnih genoma.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Studenti će moći: 1. Objasniti osnovne karakteristike evolucijske teorije. 2. Opisati debatu kreacionizam/evolucijska teorija. 3. Opisati raspravu o jedinicama selekcije, te navesti argumente za različita gledišta koja se javljaju u raspravi, analizirati ih te ponuditi vlastito stajalište o tome koje je gledište najuvjerljivije. 4. Analizirati problem prirode prirodne selekcije i adaptacije u biologiji. 5. Analizirati status vrsta u evolucijskoj biologiji. 6. Opisati što nam evolucijska teorija može reći o evoluciji ljudskog ponašanja te kakve su posljedice toga za društvene i humanističke znanosti. 7. Opisati debatu objašnjenja u biologiji. 8. Navesti i opisati filozofske probleme koji proistječu iz istraživanja u molekularnoj biologiji: problem redukcionizma, problem definiranja gena i slično. 9. Analizirati etičke probleme koji proizlaze iz istraživanja u molekularnoj biologiji i biomedicinskim znanostima.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad

X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		X	
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	1		
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	30	
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	20	
Seminarski rad	0.5	20	
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30	
UKUPNO	3	100	
Opće napomene:			
Varijanta 2 sa završnim ispitom			
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.			
- Tijekom nastave student može ostvariti 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti 30% ocjenskih bodova.			
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:			
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1. Samir Okasha (2019), <i>Philosophy of Biology</i>, Oxford University Press 2. Peter Godfrey-Smith (2014), <i>Philosophy of Biology</i>, Princeton and Oxford: Princeton University Press; 3. Elliott Sober (2000), <i>Philosophy of Biology</i>, Boulder, CO: Westview Press; 4. Stathis Psillos (2007), <i>Philosophy of Science A-Z</i>, Edinburgh: Edinburgh University Press;			
IZBORNA LITERATURA			
1. Sahotra Sarkar and Anya Plutynski (2008), <i>Companion to the Philosophy of Biology</i>, Wiley-Blackwell Publishing; 2. Gillian Barker and Philip Kitcher (2013), <i>Philosophy of Science</i>, Oxford and New York: Oxford University Press; 3. James A. Marcum (2008), <i>An Introductory Philosophy of Medicine: Humanizing Modern Medicine</i>, Berlin and New York: Springer; 4. Charles Pence (2021), <i>The Causal Structure of Natural Selection</i>, Cambridge: Cambridge University Press; 5. Lauren Ross (2024). <i>Explanation in Biology</i>, Cambridge: Cambridge University Press; 6. Matthew Tugby (2024.). <i>Teleology</i>. Cambridge: Cambridge University Press. 7. Časopis <i>The British Journal for the Philosophy of Science</i>, (2019) - ; 8. Časopis <i>Philosophy of Science</i>, (2019) - ; 9. Časopis <i>European Journal for Philosophy of Science</i>, (2020) - ; 10. Časopis <i>Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences</i>, (2020) - . 11. Časopis <i>Biology & Philosophy</i>, (2020) - .			
Napomena: Izabrani tekstualni predlošci predviđeni za predavanja i seminare te, posebice, izradu seminarskih radova, bit će nadopunjavani s odgovarajućim udžbenicima i člancima iz navedenih, ali i drugih vodećih časopisa. Konačno, po potrebi, koristit će se dodatna priručna literatura, primjerice, enciklopedije iz filozofije znanosti i srodnih disciplina koje se bave recentnim znanstvenim istraživanjima i njihovom uporabom.			
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU			
POHAĐANJE NASTAVE			

Obvezna je nazočnost na barem 70% nastave.			
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA			
Merlin, mail, Oglasna ploča			
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA			
Merlin, mail, Oglasna ploča			
NAČIN POLAGANJA ISPITA			
Pismeno i usmeno.			
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE			
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.			
ISPITNI ROKOVI			
Zimski	12.2./26.2. u 14 sati		
Ljetni	18.6./2.7. u 14 sati		
Jesenski	27.8./10.9. u 14 sati		
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)			
TJEDAN	NAZIV TEME		
1.	Uvod: filozofija i biologija		
2.	Evolucija, prirodna selekcija i adaptacionizam		
3.	Priroda prirodne selekcije		
4.	Evolucija, društvo i kultura		
5.	Objašnjenje u biologiji: mehanizmi, putevi (pathways) i kaskade		
6.	Biološke funkcije		
7.	Teleologija u biologiji		
8.	Kolokvij		
9.	Metafore u biologiji		
10.	Modeli u biologiji: reprezentacije, apstrakcije i idealizacije		
11.	Realizam, anti-realizam i biološke vrste		
12.	Redukcionizam i anti-redukcionizam: genetika		
13.	Geni		
14.	Informacija		
VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati filozofske probleme koji proizlaze iz znanstvenog istraživanja u području biologije i biomedicinskih znanosti, navesti argumente za i protiv osnovnih pozicija u raspravi.	Evolucija, prirodna selekcija, adaptacija; biološke funkcije; adaptacionizam; teleologija; biološke vrste, geni, informacija	Predavanje Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u paru;	Pismeni ispit (kolokvij) Usmeni ispit
Usporediti rasprave	Znanstveno objašnjenje u	Predavanje	Pismeni ispit

koje su obilježile filozofiju biologije sa generalnim raspravama u analitičkoj filozofiji, prvenstveno filozofiji znanosti, epistemologiji, metafizici i etici.	biologiji, biološki zakoni, redukcionizam i antiredukcionizam, teleologija; realizam i antirealizam	Rad na tekstu Diskusija Frontalni rad, individualni rad i rad u paru;	(kolokvij) Usmeni ispit
Studenti će moći napisati seminarski rad iz područja filozofije biologije.	Seminarski rad pokriva jednu odabranu temu iz ukupnog sadržaja kolegija	Usmeno izlaganje – prezentacija te seminarskog rada; Diskusija (sve faze uključuju mentorski rad u izradi konačne verzije seminarskoga rada);	Usmeni ispit

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Filozofija dobrobiti
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	doc. dr. sc. Ana Gavran Miloš
Kabinet	426
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Četvrtkom 12-13, online po dogovoru
Telefon	Ana Gavran Miloš: 051 265 640
e-mail	
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Rasprava o dobrobiti jedan je od najstarijih problema u povijesti filozofije. Razlog za to vjerojatno leži u činjenici da svi ljudi žele živjeti dobro, odnosno ostvariti svoju dobrobit. Grčki filozofi su upravo kao jedan od središnjih problema kojima su se bavili izdvajali problem sreće i dobrobiti, odnosno pitanje kako živjeti da bismo ostvarili dobar život, dobrobit ili sreću. No ono što su oni već uočili jesu da postoje stvari, poput novca ili materijalnih dobara, koja su dobra za nas, ali su dobra u instrumentalnom smislu, na način da nam služe kao sredstva za ostvarenje dobrobiti ili sreće. Pitanje koje su si dalje postavljali odnosilo se na potragu za stvarima koja su takva da su dobra za nas sama po sebi, odnosno da su intrinzično vrijedna. Stoga su neki sreću ili dobrobit ili to krajnje dobro izjednačavali s ugodom, neki s vrlinama, a neki s kombinacijom vrline i izvanjskih dobara. Time su otvorili veliku raspravu o prirodi i određenju sreće ili dobrobiti i raspravu koja se bavi najosnovnijim pitanjem: u čemu se dobrobit sastoji? U suvremenoj filozofiji također nalazimo raspravu koja se bavi, poput grčkih filozofa, samim pojmom dobrobiti te ga pokušava specificirati, na način da utvrdi prirodu dobrobiti. U tom kontekstu nekoliko je važnih filozofskih pozicija s kojima ćemo se upoznati u okviru ovoga kolegija. Temeljna podjela pozicija uključuje ove glavne pozicije: (a) eudimonističke teorije, (b) perfekcionizam, (c) hedonizam, (d) teoriju ispunjanja želja, (e) hibridne teorije i (f) teoriju objektivne liste. No teorije dobrobiti posebno su zanimljive kada ih se pokuša primijeniti u drugim kontekstima, primjerice kada pokušavate utvrditi je li netko ostvario svoju dobrobit i u kojoj mjeri ju je ostvario? Hoćete li se u tom slučaju osloniti na subjektivne doživljaje pojedinaca i to kako oni doživljavaju vlastitu dobrobit ili ćete se u procjeni nečijeg života voditi za nekim objektivnim kriterijima dobrog života neovisno o subjektivnoj procjeni pojedinaca. Kako uopće mjeriti dobrobit? Na koje važne stvari i vrijednosti ćete se uopće fokusirati pri mjerenju dobrobiti? Zatim, pitanje koje se nameće u kontekstu težnje za ostvarenjem vlastite dobrobiti odnosi se na način kako ćete tretirati druge dok ostvarujete svoju sreću? Hoćete li ih koristiti isključivo kao sredstva za ostvarenje vlastite dobrobiti ili ćete žrtvovati vlastitu dobrobit u korist drugih? Također, otvara se i pitanje u kojoj mjeri je dobrobit	

pojedinka ovisna o društvu u kojem živi i je li društvo dužno osigurati osnovna dobra koja su nužna za neki minimalno dobar život?

Svaka od prethodno navedenih teorija ponudit će drugačije odgovore na ova pitanja, što će u nekim slučajevima ukazati na probleme unutar same pozicije i određene unutarnje nekonzistentnosti, koje će se detaljno analizirati i sustavno ispitati.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Očekivani ishodi su sljedeći:

1. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o dobrobiti: eudaimonističke teorije, perfekcionizam, hedonizam, teoriju ispunjenja želja, teoriju objektivne liste te hibridne teorije.
2. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema mjerenja dobrobiti, te odnosa dobrobiti i sreće.
3. Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati rasprave iz političke filozofije koje dobrobit povezuju s problemima društvene nejednakosti, te ukazuju na praktičnu primjenu pojma dobrobiti u kontekstu javnih politika.
4. Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke.
5. Studenti će dodatno razviti i utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu dobrobiti, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
		x	

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,6	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0,4	30
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO		100

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PREDDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

Skripta (neobjavljeno izdanje)

Izbor iz:

Guy Fletcher (ed.), The Routledge Handbook of the Philosophy of Well-Being (London: Routledge, 2016).

Fletcher, G. (2016) The Philosophy of Well-Being: An Introduction

IZBORNA LITERATURA

Wayne Sumner (1996), 'Welfare and Happiness', from Welfare, Happiness, and Ethics (New York: Oxford University Press), 138–183.

Valerie Tiberius and Alexandra Plakias (2010), 'Well-Being'. In John Doris (ed.), The Moral Psychology Handbook (New York: Oxford University Press), 402–432.

Fred Feldman (2008), 'Whole Life Satisfaction Concepts of Happiness'. Theoria 74 (3), 219–238.

Eden Lin (2017), 'Against Welfare Subjectivism'. Noûs 51 (2), 354–377.

Fletcher, G. (2013) 'A Fresh Start for the Objective-List Theory of Well-Being', Utilitas, 25, 206–220.

Rice, C. (2013) 'Defending the Objective List Theory of Well-Being', Ratio 26:2, pp. 196–211.

Dorsey, D. (2010), Three Arguments for Perfectionism. Noûs, 44: 59–79.

Kraut, Richard (2007). What is Good and Why: The Ethics of Well-Being (Harvard University Press.)

Sarch, A. F. (2012), 'Multi-Component Theories of Well-being and Their Structure' Pacific Philosophical Quarterly, 93: 439–471.

Rosati, C. (1996) 'Internalism and the good for a person', Ethics, 106(2), 297–326.

Fred Feldman (2002), 'The Good Life: A Defense of Attitudinal Hedonism'. Philosophy and Phenomenological Research 65, 604–628.

Dan Haybron (2008), 'Happiness, the Self, and Human Flourishing'. Utilitas 20 (1), 21–49.

Martha Nussbaum (2011), 'The Central Capabilities', in Creating Capabilities (Cambridge, MA: Harvard University Press).

Dan Haybron and Valerie Tiberius (2012), 'Well-Being Policy: What Standard of Well-Being'. Journal of the American Philosophical Association 1 (4), 712–733.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar, a u slučaju neizvršavanja te obaveze, neće moći pristupiti završnom ispitu.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom s nastavnicima.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza, te da redovito čitaju literaturu predviđenu izvedbenim planom

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta

Elektroničkom poštom

Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Elektronička pošta

Konzultacije

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Usmeni ispit

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svako neovlašteno preuzimanje tuđega teksta bez navođenja izvora smatra se intelektualnom krađom i podložno je sankcijama predviđenim važećim aktima!	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	13.2. i 27..2. u 12h
Ljetni	26.6. i 10.7. u 12h
Jesenski	28.8. i 11.9. u 12h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1.	Uvodno predavanje i dogovor oko nastave
2	Zašto filozofija dobrobiti?
3.	Klasične teorije dobrobiti: Hedonizam
4.	Klasične teorije dobrobiti: Teorija ispunjenja želja
5.	Klasične teorije dobrobiti: teorije objektivne liste
6.	Klasične teorije dobrobiti: Perfekcionizam
7.	Klasične teorije dobrobiti: Eudaimonističke teorije
8.	Klasične teorije dobrobiti: Teorije sreće
9.	Kritika standardne podjele
10.	Dobrobit i društvo: teorija sposobnosti i dobrobit
11.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: teorija sposobnosti i dobrobit
12.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: teorija sposobnosti i dobrobit
13.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji: dobrobit i mentalno zdravlje
14.	Završna rasprava
15.	Kolokvij

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati osnovne pozicije u raspravi o dobrobiti: eudaimonističke teorije, perfekcionizam, hedonizam, teoriju ispunjenja želja, teoriju objektivne liste te hibridne	Klasične teorije dobrobiti: hedonizam, teorija ispunjenja želja, objektivna lista, perfekcionizam.	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit

teorije			
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati raspravu i osnovne pozicije u pogledu problema mjerenja dobrobiti, te odnosa dobrobiti i sreće.	Odnos sreće i dobrobiti	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - frontalni i individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će moći opisati, objasniti i kritički interpretirati rasprave iz političke filozofije koje dobrobit povezuju s problemima društvene nejednakosti, te ukazuju na praktičnu primjenu pojma dobrobiti u kontekstu javnih politika.	Dobrobit u moralnoj i političkoj teoriji; teorija sposobnosti, perfekcionistački/nepperfekcionistački liberalizam; dobrobit i društvena pravednost	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će moći kritički usporediti pojedine teorije, identificirati i primijeniti argumente pojedinih teorija, te evaluirati teorije i argumente unutar rasprave, ukazujući na njihove prednosti i nedostatke.	Kritički pregled suvremenih teorija dobrobiti	- predavanje - rad na tekstu - rasprava - individualni rad	- kolokvij - pismeni ispit
Studenti će dodatno razviti i	Kritički pregled suvremenih teorija dobrobiti; usporedba,	- predavanje - rad na tekstu	- kolokvij - pismeni ispit

utvrditi sposobnosti filozofskog čitanja i razumijevanja, kritičkog mišljenja, kao i sposobnost izražavanja vlastitih stavova o problemu dobrobiti, koji će biti utemeljeni na pročitanoj literaturi.	analiza argumenata, teorija.	- rasprava - individualni rad	
--	-------------------------------------	--	--

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	
Studij	Sveučilišni prijediplomski <i>Filozofija</i> , (dvopredmetni)
Semestar	1,3,5
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da
Nositelj kolegija	Prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051/265-644 / 091 217 2778
e-mail	prijic@uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
- Ljudska seksualnost - Narav i značenje ljudske seksualnosti - Metafizika seksualnosti - Koncepcije seksualnosti: seks kao pripadan rađanju djece, seks kao odnos ljubavi, seks kao govor tijela, seks kao izvor užitka - Tradicionalno i suvremeno razumijevanje seksualnosti (seksualnost i prirodni zakon vs. liberalne teorije) - Poimanje seksualnosti kroz povijest - Antičko poimanje seksualnosti (homoseksualnost, prostitucija, pedofilija i dr.; argument iz prirodnosti i dr.) - Rano kršćanstvo, srednji vijek, renesansa i religijska reforma (seks i užitak, seksualna disciplina, požuda, celibat i obitelj i dr.) - Novi vijek i prosvjetiteljstvo (seksualnost i identitet, romantični brak i plodnost žena; spolni ugovor i dr.) 20. st. i seksualna revolucija (kontrola rađanja i «oslobođenje» žena, seks i ljudska emancipacija, seksualni radikalizam, feminizam i dr.) - Znanost i seksualnost - Evolucija i seksualnost: seksualna selekcija, seksualne razlike, seksualna reprodukcija i dr. - Znanstveno objašnjenje i društvene konvencije - Razvojna biologija i psihologija; seksualni identitet, preferencije i orijentacija - Hermafroditizam/inter-seksualnost; trans-seksualnost; aseksualnost - Status seksualnih perverzija - Seksualna etika - Moral i ljudska seksualnost - Seksualni moral i pojam pristanka (korištenje druge osobe, objektifikacija) - Posebna etička pitanja: homoseksualnost, promiskuitet, prostitucija, pornografija, etična poligamija i dr. - Namjera i seks: koncept braka i preljub - Seksualnost i tehnologija - Seksualnost i zakonska regulativa (seksualno uznemiravanje, silovanje, pedofilija, incest i dr.) - Emocije i seksualnost: - Teorije ljubavi <i>eros, agape, filia</i>; - Ljubav kao zajedništvo/jedinstvo: ljubav kao briga; ljubav kao vrednovanje/pripisivanje vrijednosti, poliamorija - zaljubljenost, žudnja, ljubomora, posesivnost i dr.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	

Student/studentica će nakon položenog ispita biti u stanju:

- objasniti temeljne pojmove i probleme filozofije seksualnosti i etike seksualnosti
- opisati i usporediti različite pristupe i teorije o ljudskoj seksualnosti
- opisati i usporediti razliku znanstvenog i religijskog pristupa seksualnosti
- analizirati razvoj razumijevanja seksualnosti kroz povijest
- objasniti i usporediti tradicionalne i suvremene teorije o seksualnosti
- objasniti i usporediti različite etičke stavove o pojedinim oblicima seksualnog ponašanja, te zakonske regulative
- objasniti i usporediti teorije o ljubavi
- objasniti odnos emocija i seksualnosti

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	-
Kontinuirana provjera znanja 1	0.5	35
Kontinuirana provjera znanja 2	0.5	35
ZAVRŠNI ISPIT	1	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta 2 sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

- Primorac, Igor., (ur.), 2003, *Suvremena filozofija seksualnosti*, Zagreb: Kruzak.

IZBORNA LITERATURA

- Halwani, Raja, 2003, *Virtuous Liaisons: Care, Love, Sex, and Virtue Ethics*, Chicago: Open Court.
- Halwani, Raja., 2018, *Philosophy of Love, Sex, and Marriage: An Introduction*, second edition, New York: Routledge.
- Primoratz, Igor., 1999, *Ethics and Sex*, London: Routledge.
- Primoratz, Igor., (ur.) (1997), *Human Sexuality*, The International Research Library of Philosophy, sv. 19, Aldershot: Ashgate Publishing.
- Soble, Alan, 2008, *The Philosophy of Sex and Love*, second edition, St. Paul, MN: Paragon House.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti trebaju redovito pohađati nastavu (uvažavaju se opravdani razlozi za izostanak). Rad na seminarima sastoji se u analizama filozofskih tekstova koji prate teme predavanja. U slučaju većeg broja opravdanih izostanka, potrebno je napisati dodatni seminarski rad na zadanu temu od maksimalno 4000 riječi i uz konzultiranje barem dvaju izvora izborne literature. Kašnjenje se tolerira do 5 minuta.

Od studenata se očekuje izvršavanje svih zadanih obveza tijekom nastave.

Napomena: Studenti imaju mogućnost pohađanja organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) i aktivnosti koje su vezane za sadržaj kolegija ili koje predlaže nositelj i suradnik na kolegiju. Pohađanjem organiziranih događanja (predavanja, radionice, ljetne škole, konferencije) studenti mogu ostvariti bodove koji mogu biti uključeni u konačno bodovanje svih aktivnosti koje student ima obvezu ispuniti da bi položio kolegij. U obzir će se uzeti maksimalno 5 aktivnosti u kojima student sudjeluje, a svaka aktivnost nosi najviše 2 boda.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Mrežne stranice Fakulteta, tj. Odsjeka za filozofiju
- Oglasne ploče Odsjeka za filozofiju
- Elektronička pošta
- Tajništvo Odsjeka za filozofiju

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

- E-kolegij na platformi Merlin
- Konzultacije
- Elektronička pošta

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Provjera usvojenog znanja s predavanja i seminara (kolokvij 1): kolokviji uključuju pisanu provjeru znanja nakon prve i druge cjeline predavanja i seminara kojom se provjerava upoznatost sa sadržajem cjeline. Kolokvij je tzv. objektivnog tipa, uključuje provjeru stečenih znanja, (prepoznavanje problema i pojmova, višestruki izbor, nadopunjavanje), a maksimalno je moguće dobiti trideset i pet bodova.

Završni ispit sastoji se od esejskih pitanja. Moguće je ostvariti trideset bodova.

Aktivnost u nastavi kontinuirano se prati od strane nositelja kolegija.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	5. 2. i 19. 2. u 11.00
Ljetni	25.6. i 9. 7. u 11.00
Jesenski	27.8. i 10.9. u 11.00

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME predavanja/seminara
6.10.	Poimanje seksualnosti kroz povijest i filozofije seksualnosti: uvod
13.10.	Prokreacijske filozofije seksualnosti (Aristotel, A. Augustin i T. Akvinski)
20.10.	Filozofija seksualnosti i ljubav (I. Kant i R. Scruton)
27.10.	Filozofija seksualnosti i jezik (J.P Sartre, T. Nagel i R. Solomon)
3.11.	Filozofija seksualnosti i užitek (Platon, M. de Sade, A. Goldman)
10.11.	Znanost i seksualnost (A. Schopenhauer, Ch. Darwin, S. Ruddick)

24.11.	Kolokvij 1
1.12.	Seksualna etika: pristanak i objektivizacija
8.12.	Seksualne preferencije, seksualni identitet i homoseksualnost
15.12.	Moralnost seksualnog ponašanja (pornografija, prostitucija, promiskuitet i dr.)
22.12.	Brak, preljub i poligamija
12.1.	Emocije i seksualnost: teorije o ljubavi
19.1.	Seksualnost i tehnologija
26.1.	Seksualnost i zakonska regulativa (uznemiravanje, silovanje, pedofilija, incest)
6.10.	Kolokvij 2

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Ishod 1. objasniti temeljne pojmove i probleme filozofije seksualnosti i etike seksualnosti	1 - 5	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 2. opisati i usporediti različite pristupe i teorije o ljudskoj seksualnosti	1 - 3	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 3. opisati i usporediti razliku znanstvenog i religijskog pristupa seksualnosti	1 - 3	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 4. analizirati razvoj razumijevanja seksualnosti kroz povijest te objasniti i usporediti tradicionalne i suvremene teorije o seksualnosti	1 - 3	Predavanje i seminar, analiziranje filozofskih tekstova, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 5. objasniti i usporediti različite etičke stavove o pojedinim oblicima seksualnog ponašanja	1, 4	Predavanje i seminar, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama
Ishod 6. objasniti i usporediti teorije o ljubavi objasniti odnos emocija i seksualnosti	1, 5	Predavanje i seminar, rasprava, individualni rad	Kolokviji, završni ispit – esej, doprinos u raspravama

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Libertarijanizam: etika i politika slobodnog tržišta
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	I,III, V
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sci. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
1. U uvodnom bi se dijelu nastave dao općenit pregled libertarijanske političke filozofije: glavnih tema kojima se bavi i glavnim varijantama te vrste teorije (anarhokapitalizam i teorije minimalne države; deontološka i konzekvencijalistička varijanta). Također bi se razjasnila terminološka zbrka koja postoji u pogledu imenovanja suvremenih političkih teorija te vrste: tj. da se u Europi teorije slobodnog tržišta nazivaju „liberalnim“ ili „neoliberalnim“ dok Americi one nose naziv „libertarijanskih“ ili čak „konzervativnih“ učenja. Naposljetku bi se studentima prezentirao detaljan plan rada kolegija, čime ih se želi motivirati za rad (2h). 2. Prvi tematski blok bio bi posvećen znamenitoj Friedrich von Hayekovoj analizi logike funkcioniranja planske privrede i razlozima zbog kojih se može tvrditi da ona neminovno vodi u autoritarne ili čak totalitarističke poretke. Ta analiza, koja je opće mjesto suvremene političke misli, kod nas je bez ikakve sumnje nedovoljno poznata i to je čak svojevrsan akademski skandal (6h). 3. Nakon toga bi se prešlo na, također znanu, Hayekovu kritiku umjerenog socijalističkog projekta – socijalne države i njegovo kontroverzno mišljenje da je socijalna pravda nekoherentan pojam, te njegove razne argumente u prilog blagodatima slobodnog tržišta (4h). 4. Donekle sličnom obradom iste teme nastavilo bi se kroz prikaz temeljnih ideja Milтона Friedmana, koji ukazuje na povezanost ekonomske i političke slobode, te na brojne nedostatke raznih državnih intervencija (npr. u školstvo, licenciranje za obavljanje raznih djelatnosti, redistribuciju dohotka, različite vrste socijalne pomoći i sl.) u funkcioniranje slobodnog tržišta (6h). Uz to bi se dodala i jedna kritička analiza konzekvencijalističke i većinom ekonomski utemeljene varijante libertarijanske teorije, ona Ronalda Dworkina (2h). Time bi se i zaključio prikaz ove vrste razmišljanja o uređenju društva. 5. Posljednju nastavnu cjelinu činio bi prikaz najbolje deontološke verzije libertarijanizma, tj. one Roberta Nozicka. Prošlo bi se kroz sve glavne dijelove njegove teorije: opravdanje države nasuprot anarhistima, negiranje uplitanja države u distribuciju dohotka, kritike ključnih egalitarističkih gledišta, te njegovu viziju da minimalna država može biti ideal vrijedan borbe budući da predstavlja okvir za realiziranje svih vrsta utopija (8h). 6. Završilo bi se jednim od važnijih kritičkih osvrtâ na Nozickovu teoriju, tako da studenti dobiju uvid i u njene glavne poteškoće i da ne smatraju da je pristup cijelog kolegija bio pristran (2h).	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti neke od ključnih preokupacija suvremene političke filozofije; - definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.;	

- razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO		100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) Friedman, M. <i>Kapitalizam i sloboda</i> , Globus – Školska knjiga, Zagreb, 1992, str. 19-46, 93-113, 145-195 (100)			
2) Hayek, F.A. <i>Put u ropstvo</i> , KruZak, Zagreb, 2001, str. 67-174 (108)			
3) Hayek, F.A. <i>Pravo, zakonodavstvo i sloboda</i> , CID, Podgorica, 2002, str. 161-227 (66)			
4) Nozick, R. <i>Anarhija, država i utopija</i> , Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 27-51; 80-6; 125-7; 201-242; 305-358; 385-414 (159)			
Ukupno: 433 str.			
IZBORNA LITERATURA			
Arneson, R.J. "Lockean Self-Ownership: Towards a Demolition", <i>Political Studies</i> , Vol. 39, No. 2, 1991, str. 36-54 (19)			
Barry, N. <i>On Classical Liberalism and Libertarianism</i> , Macmillan, London, 1986.			
Buchanan, A. <i>Ethics, Efficiency, and the Market</i> , Clarendon Press, Oxford, 1985.			
Buchanan, J. <i>Granice slobode: Između anarhije i Levijatana</i> , Dereta, Beograd, 2002.			
Child, J.W. "Can Libertarianism Sustain a Fraud Standard?", <i>Ethics</i> , Vol. 104, No. 4, 1994, str. 722-738 (17)			
Cohen, G.A. <i>Self-Ownership, Freedom, and Equality</i> , Cambridge University Press, 1995, str. 19-115 (96)			
Cohen, G.A. <i>Socijalizam – zašto ne?</i> , KruZak, Zagreb, 2011.			
Cohen, G.A. <i>On the Currency of Egalitarian Justice and Other Essays in Political Philosophy</i> , Princeton University Press, 2011, str. 147-199 (53)			
Duncan, F./Machan, T./Nussbaum, M. <i>Libertarianism: For and Against</i> , Rowman and Littlefield, 2005.			
Dworkin, R. "Why Liberals Should Care About Equality?" u Dworkin, R. <i>A Matter of Principle</i> , Harvard University Press, 1985, str. 208-13 (5)			
Exdell, J. "Distributive Justice: Nozick and Property Rights", <i>Ethics</i> , Vol. 87, no. 2, 1977, str. 142-149 (8)			
Fried, B. "Wilt Chamberlain Revisited: Nozick's 'Justice in Transfer' and the Problem of Marked Based Distributions", <i>Philosophy and Public Affairs</i> , Vol. 24, no. 2, 1995, str. 226-245 (20)			
Friedman, D. <i>The Machinery of Freedom</i> , Open Court Press, 1989.			
Friedman, M. & R. <i>Free to Choose</i> . Harcourt. New York. 1990.			

- Hardin, G. "The Tragedy of the Commons", *Science*, Vol. 162, no. 3859, 1968, str. 1243-1248 (6)
- Hazlitt, H. *Economics in One Lesson: The Shortest and Surest Way to Understand Basic Economics*, Three Rivers Press, 1988.
- Hayek, F.A. *The Constitution of Liberty*, Routledge & Kegan Paul, London, 1960.
- Hayek, F.A. *Kontrarevolucija nauke*, CID, Podgorica, 1999, str. 76-97; 101-196 (117)
- Hayek, F.A. *Individualizam i ekonomski poredak*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2002.
- Hospers, J. *Libertarianism: A Political Philosophy for Tomorrow*, Authors Choice Press, 1971.
- Gibbard, A. "What's Morally Special About Free Exchange?", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 20-28 (9)
- Kavka, G.S. "An Internal Critique of Nozick's Entitlement Theory", u Corlett, A. (ur.) *Equality and Liberty*, Macmillan, London, 1991, str. ???
- Kishon, E. *Pomozi sirotu na svoju sramotu*, Znanje, Zagreb, 1992, str. 195-235 (41)
- Klein, N. *Doktrina šoka*, VBZ, Zagreb, 2008, str. 56-168 (113)
- Knowles, D. *Political Philosophy*, Routledge, London, 2001, str. 69-132, 177-195 (83)
- Kymlicka, W. *Contemporary Political Philosophy*, Clarendon Press, Oxford, 1990, str. 95-159 (65)
- Lomasky, L.E. *Persons, Rights, and the Moral Community*, Oxford University Press, 1987.
- Machan, T.R. (ur.) *The Libertarian Alternative*, ???
- Mises, L. *Birokracija*, Institut za javne financije, Zagreb, 2005.
- Monbiot, G. "The Tragedy of Enclosure", *Scientific American*, Vol. 270, No. 1, 1994, str. 159 (1)
- Murray, C. *Losing Ground*, Basic Books, New York, 1994, str. 145-236 (92)
- Nagel, T. "Libertarianism Without Foundations", *The Yale Law Journal*, Vol. 85, No. 136, 1975, str. 136-149 (14)
- Narveson, J. *The Libertarian Idea*, Temple University Press, Philadelphia, 1988.
- Narveson, J. "Contracting for Liberty", u Machan, T.R./Rasmussen, D.B. (ur.) *Libertarianism for the 21. Century*, Rowman & Littlefield, Lanham, 1995, str. 19-40 (22)
- Narveson, J. "Libertarianism", u LaFollette, H. (ur.) *The Blackwell Guide to Ethical Theory*, Blackwell, Oxford, 2000, str. 306-324 (19)
- Narveson, J. *Respecting Persons in Theory and Practice*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2002.
- Okin, S.M. *Justice, Gender, and Family*, Basic Books, New York, 1989, str. 74-88 (15)
- Paul, J. (ur.) *Reading Nozick*, Basil Blackwell, Oxford, 1981.
- Plant, R. *Suvremena politička misao*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2002, str. 101-123, 154-170, 277-314 (78)
- Popper, K.R. *Bijeda historicizma*, KruZak, Zagreb, 1996, str. 65-109 (45)
- Rand, A. *The Virtue of Selfishness*, Penguin, Harmondsworth, Middlesex, 1961.
- Rand, A. *Capitalism: The Unknown Ideal*, Signet, New York, 1967.
- Rand, A. "Egalitarianism and Inflation" u Rand, A. *Philosophy: Who Needs It*, Signet, New York, 1982, str. 162-184 (23)
- Rothbard, M. *Egalitarianism as a Revolt Against Nature and Other Essays*, Ludvig von Mises Institute, 2000.
- Rothbard, M. *The Ethics of Liberty*, New York University Press, New York, 2002.
- Rothbard, M. *For a New Liberty*, Ludvig von Mises Institute, 2006.
- Rothbard, M. *Moć i tržište*, Institut za javne financije, Zagreb, 2007.
- Ryan, C. "Yours, Mine, and Ours: Property Rights and Individual Liberty", *Ethics*, Vol. 87, No. 2, 1977, str. 126-41 (16)
- Sandel, M. *What Money Can't Buy*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2012.
- Schansberg, E.D. *Poor Policy*, Westview Press, Boulder, 1996.
- Schmidtz, D. & Goodin, R.E. *Social Welfare and Individual Responsibility*, Cambridge University Press, 1998.
- Schmidtz, D. (ur.) *Robert Nozick*, Cambridge University Press, 2002.
- Sen, A. "The Moral Standing of the Market", *Social Philosophy and Policy*, Vol. 2, No. 1, 1984, str. 1-19 (19)
- Spencer, H. *The Man versus the State*, Liberty Fund, 1982.
- Wheeler, S. "Natural Property Rights as Body Rights", *Nous*, 14, 1980, str. 171-193 (23)
- Wolff, J. *Robert Nozick*, Stanford University Press, 1991.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu maksimalno izostati tri puta sa satova predavanja, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obavezanim.

• U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr • Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Web stranice fakulteta Elektroničkom poštom Usmeno Putem platforme Merlin	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Nakon nastave i u vrijeme konzultacija Elektroničkom poštom Putem platforme Merlin	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Studenti prvo moraju pristupiti pismenom ispitu objektivno tipa (test višestrukog izbora), a zatim usmenom ispitu.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	9. i 23.02.2026. u 11h
Ljetni	18.06. i 06.07.2026. u 11h
Jesenski	31.08. i 11.09. u 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
Tjedan 1	Uvodno predavanje: što je libertarijanizam, koje sve varijante te teorije postoje i zašto je značajan?
Tjedan 2	Hayek: planska privreda nasuprot tržišnoj
Tjedan 3	Hayek: kamo vodi planska privreda (1. dio)
Tjedan 4	Hayek: kamo vodi planska privreda (2. dio)
Tjedan 5	Hayek: kamo vodi planska privreda (3. dio)
Tjedan 6	Hayek o distributivnoj pravednosti
Tjedan 7	Hayek o javnim dobrima
Tjedan 8	Friedman: veza kapitalizma i slobode; uloga države u slobodnom društvu
Tjedan 9	Friedman: školstvo i radne dozvole
Tjedan 10	Friedman: raspodjela bogatstva i mjere socijalne zaštite
Tjedan 11	Kritika Friedmanovog pristupa
Tjedan 12	Nozick: Nastanak legitimne države
Tjedan 13	Nozick: Distributivna pravda
Tjedan 14	Nozick: Minimalna država i utopija
Tjedan 15	Završna rasprava

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
razumjeti neke od ključnih	uvodna tema kojom se određuje mjesto	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi

preokupacija suvremene političke filozofije	libertarijanizma među suvremenim političkim teorijama; diskusije o planskoj privredi i tržištu te o minimalnoj i socijalnoj državi		- „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definirati probleme distributivne pravednosti, slobodnog tržišta i redistribucije dobara, planske ekonomije, javnih dobara, javnih politika socijalne države, itd.	diskusije o planskoj privredi i tržištu; o minimalnoj i socijalnoj državi; o javnom, privatnom i civilnom sektoru	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima	Hayekov, Friedmanov i Nozickov libertarijanizam nasuprot egalitarističkom liberalizmu	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta	Hayekove, Friedmanove i Nozickove primjedbe o planskoj privredi i socijalnoj državi; anarhističke i liberalne kritike libertarijanizma	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta	razni smjerovi kritike svih obrađenih libertarijanskih pozicija o obrađenim problemima	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo	cjelokupno obrađeno gradivo	čitanje preporučene literature	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi
argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rasprava - rad na tekstovima - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Osnovni problemi antičke etike
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr / elvio.baccarini@gmail.com
Suradnik na kolegiju	Doc. dr. sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	icervac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
(1) Sokratova etika: (a) Problem odnosa vrline i znanja (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (b) Sokratovo shvaćanje odnosa vrline i sreće. (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (c) Sokratov etički intelektualizam. (tekst: Platon, <i>Obrana Sokratova</i>) (2) Platon: (a) Poimanje pravednosti. Što je pravednost? (tekst: Platon, <i>Država</i>; knjige I, II, IV) (b) Mit o špilji. (Platon, <i>Država</i>; knjiga VII) (3) Aristotel: (a) Zašto činimo što činimo? Cilj ljudske aktivnosti. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga I) (b) Moralna vrline (II), pitanja o djelovanju (III), Intelektualne vrline i praktični silogizam (VI) (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjige II, III, VI) (c) Prijateljstvo. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga VIII i knjiga IX) (4) Stoicizam: (a) Pitanje slabe volje. Ono što možemo promijeniti i no što ne možemo promijeniti. (b) Moralno dobre, moralno loše i moralno indiferentne stvari. (c) Moralna vrline. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika? (tekstovi: Epiktet, <i>Razgovori</i> / Epiktet: <i>Priručnik</i>) (5) Žene u antičkoj filozofiji – antičke filozofkinje • Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti? (a) Uvod i Hipatijin ugled.* (b) Hipatija i matematika.* (c) Hipatijina smrt i posljednji dani.* (**tekstovi će se omogućiti putem Merlina ili izravno prije nastave)	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	

Čitanjem antičkih tekstova, studenti će moći analizirati i vrednovati argumente nekih od najznačajnijih antičkih filozofa i filozofkinja. Studenti će raspravom, analizom i interpretacijom na nastavi te proučavanjem navedene literature moći razviti vlastiti stav o obrađenim tekstovima te ga povezati s problemima suvremenog društva.

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	10
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Platon, *Država*
2. Aristotel, *Nikomahova etika*, Zagreb: Globus – Liber.E
3. Epiktet, *Razgovori*, Cid-nova, 2002.
4. Epiktet, *Priručnik*, Kruzak, 2006.

*** određeni dijelovi tekstova koji će biti određeni i omogućeni preko Merlina ili izravno na nastavi.

IZBORNA LITERATURA

1. Belenkiy, Ari, "An astronomical murder?", *Astronomy & Geophysics*, Volume 51 April 2010, pp. 2.9-2.13
2. Boyer, C. B., *A History of Mathematics*, 2nd Edition, 1968
3. Cameron, Alan, "Isidore of Miletus and Hypatia: On the Editing of Mathematical Texts", *Greek, Roman, and Byzantine Studies*, 31, 1990, p.103-127
4. Deakin, M. A. (1994). Hypatia and her mathematics. *The American Mathematical Monthly*, 101(3), 234-243.
5. Deakin, Michael, *Hypatia of Alexandria, Mathematician and Martyr*, Prometheus Books, 2007
6. *Dictionary of Scientific Biography*, ed. Gillespie et al, New York, Scribner vol. 6, 2008
7. Dzielska, Maria, *Hypatia of Alexandria* (tr. F. Lyra), Harvard University Press, 1995
8. Edward J. Watts, *City and School in late antique Athens and Alexandria* (2006)

9.	Giovanni Reale Uvod: Struktura, najvažniji pojmovi i svrha "Obrane Sokratove" 2000. Demetra: Zagreb.
10.	Grgić, F., Komentar, u: Platon, Menon, Zagreb: Kruzak, 1997.
11.	J. M. Rist, "Hypatia", Phoenix, Vol. 19, No. 3. (Autumn, 1965), pp. 214-225.
12.	Jakić, M. (2018). Pregled antičke filozofije. Studia lexicographica: časopis za leksikografiju i enciklopedistiku, 11(21), 157-162.
13.	Kerferd, G. B. (1953). Protagoras' Doctrine of Justice and Virtue in the 'Protagoras' of Plato. The Journal of Hellenic Studies, 73, 42-45.
14.	Knorr, Wilbur, Textual Studies in Ancient and Medieval Geometry, Boston, Birkhäuser, 1989
15.	Migne, J.-P. editor, Patrologiae Graecae, Paris, 1857-1866 (165 vols)
16.	Sherlock Holmes in Babylon and Other Tales of Mathematical History, ed. Marlow Anderson, Victor Katz, and Robin Wilson, Mathematical Association of America, 2004
17.	Solomon, Robert C. "Morality and the good life: An introduction to ethics through classical sources." (2008).
18.	Škuljević, N. (2014). Bilo jednom U Aleksandriji. Hipatija: tragedija u dva čina. Arhe, (21), 183-191.
19.	Vlastos Gregory (1991.) Socrates – Ironist and Moral Philosopher. Cambridge: University Press

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Merlin, mail i konzultacije.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Završni pismeni ispit.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

- Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.
- **Dozvoljen je jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene.**

ISPITNI ROKOVI

Zimski	10.2./24.2. u 11 sati
Ljetni	23.6../7.7. u 11 sati
Jesenski	25.8./8.9. u 11 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1./2.	Sudbina i etika
3./4.	Praktični konflikt
5./6.	Platon. Dobrota bez krhkosti?
7./8.	Aristotel. Krhkost dobrog ljudskog života
9./10.	Sudbina i tragične emocije
11.	KOLOKVIJ

12./13.	Stoicizam: Pitanje slabe volje. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika?
14./15.	Žene u antičkoj filozofiji: Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti?

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će nakon položenoga ispita moći: - opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u antičkoj etici, - identificirati i ilustrirati temeljne vrijednosne pojmove u antičkoj etici, - kategorizirati i objasniti različite probleme antičke etici	Sokratova etika: (a) Problem odnosa vrline i znanja (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (b) Sokratovo shvaćanje odnosa vrline i sreće. (tekst: Platon, <i>Protagora</i>) (c) Sokratov etički intelektualizam. (tekst: Platon, <i>Obrana Sokratova</i>) Platon: (a) Poimanje pravednosti. Što je pravednost? (tekst: Platon, <i>Država</i>; knjige I, II, IV) (b) Mit o špilji. (Platon, <i>Država</i>; knjiga VII) Aristotel: Zašto činimo što činimo? Cilj ljudske aktivnosti. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga I) Moralna vrlina (II), pitanja o djelovanju (III), Intelektualne vrline i praktični silogizam (VI) (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjige II, III, VI) Prijateljstvo. (tekst: Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, knjiga VIII i knjiga IX) Stoicizam: (a) Pitanje slabe volje. Ono što možemo promijeniti i no što ne možemo promijeniti. (b) Moralno dobre, moralno loše i moralno indiferentne stvari. (c) Moralna vrlina. Nagon za samoodržavanjem. Što možemo naučiti od stoika? (tekstovi: Epiktet, <i>Razgovori</i> / Epiktet: <i>Priručnik</i>) Žene u antičkoj filozofiji –antičke filozofkinje Hipatija – Tko je bila Hipatija i zašto je morala umrijeti? Uvod i Hipatijin ugled. Hipatija i matematika. Hipatijina smrt i posljednji dani.	• Predavanje (frontalni rad) • Powerpoint prezentacija • Objašnjenje • Seminari • Analiziranje primjera i tekstova • Diskusija - raspravljanje	• Kontinuirana provjera znanja (kolokvij) • Završni ispit • Aktivnost na nastavi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Političke ideje i javne politike
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr.sc. Ivan Cerovac
Kabinet	F-424
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265 646
e-mail	icervac@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Kolegij obuhvaća i povezuje dva šira područja: 1) Suvremeni sustavi političkih ideja (političke ideologije) - Različita tumačenja, primjena i sastavne odrednice pojma 'ideologija'. Razlika između javne politike, političkog programa, političkog manifesta i ideologije; - Podrijetlo suvremenih političkih ideologija. Temeljne političke vrijednosti modernog svijeta: sloboda, jednakost i bratstvo (solidarnost), i njihov značaj danas; - Klasični liberalizam i neoliberalizam; - Konzervativizam, neokonzervativizam i progresivni konzervativizam; - Kršćanska demokracija / demokracizam; - Socijaldemokracija, egalitarni liberalizam i liberalni socijalizam. 2) Javne politike i proces njihove izrade (policy-making) - Što je javna politika? Važnost i ciljevi javnih politika, elementi javnih politika, razlozi za formuliranje javnih politika; - Proces izrade javnih politika (policy-making i policy-cycle), od postavljanja agende do evaluacije - Javno zagovaranje, izrada zagovaračke strategije, komunikacija s dionicima i zainteresiranim stranama (stakeholders) - Vrste javnih politika, područja javnih politika (klasični državni resori, ekonomske politike, socijalne politike, posebne sektorske politike i ostale politike) - Fokus: ekonomske politike (makroekonomska, porezna, industrijska, investicijska politika, politika zapošljavanja, regionalna politika) i socijalne politike (zdravstvena, obrazovna, mirovinska i demografska politika, politika socijalne skrbi i politika prema manjinama)	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon izvršavanja studijskih obveza u predmetu očekuje se da će studenti moći: - definirati dominantne političke ideologije i opisati njihove temeljne karakteristike - dati primjere javnih politika vezanih uz različite sustave političkih ideja, te predvidjeti koje javne politike konzistentno mogu proizlaziti iz kojeg sustava političkih ideja - prepoznati vrijednosni i ideološki element u medijima (novinskim člancima, kolumnama, TV reportažama) - pripremiti / proizvesti nacrt javne politike (u području gospodarstva, zdravstva i obrazovanja) koji je usklađen sa jednom od dominantnih suvremenih političkih ideologija (neoliberalizam, konzervativizam, demokracizam, socijaldemokracija) - izdvojiti javne politike koje nisu konzistentne s ideološkom pozadinom stranaka koje ih predlažu - usporediti različite javne politike koje su vezane uz isto područje, te uočiti na koji su način javne politike vezane uz političke ideologije koje predlagatelji zastupaju - argumentirano kritizirati sadržaj i vrijednosnu komponentu, kao i unutarnju konzistentnost, pojedinih javnih politika u predviđenim područjima	

- sastaviti stručno mišljenje za medije u kojem će evaluirati i kritički sagledati neku javnu politiku, vodeći se pri tome vrijednostima sadržanim u jednom od obrađenih sustava političkih ideja
- prezentirati ranije izrađeni nacrt javne politike, braniti ga od (unutarnjih i vanjskih) kritika u raspravi
- preformulirati ranije izrađeni nacrt javne politike nakon evaluacije i eventualnog prihvatanja komentara, sugestija i kritika kolega

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x		x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
			x

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	1,5	15
Kontinuirana provjera znanja 1 (Kolokvij)	0,6	40
Kontinuirana provjera znanja 2 (Kolokvij)	0,4	25
Kontinuirana provjera znanja 3 (Projekt)	0,5	20
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Kolegij se polaže bez završnog ispita

Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

1. Reader - skup kraćih tekstova, znanstvenih i novinskih članaka okupljenih za potrebe kolegija
2. Freedman, Michael (2006) *Političke ideologije: Novi prikaz*. Zagreb: Algoritam
3. Miošić, Nives, Berković, Jelena i Horvat, Martina (2014) *Analiza i zagovaranje javnih politika*. Zagreb: GONG i Fakultet političkih znanosti
4. Petek, Ana (2012) Što su hrvatske javne politike. *Profil politika: Hrvatske javne politike*, Vol. 11 (str. 37-45)

IZBORNA LITERATURA

1. Babić, Mate (2011) *Ekonomija: uvod u analizu i politiku*. Zagreb: Znanje
2. Berlin, Isaiah (2000) *Četiri eseja o slobodi*. Split: Feral Tribune
3. Burke, Edmund (1993) *Razmišljanja o Francuskoj revoluciji*. Zagreb: Politička kultura
4. Callinicos, Alex (2009) *Protiv trećeg puta: antikapitalistička kritika*. Zagreb: Jesenski i Turk
5. Cerovac, Ivan, Mačkić, Velibor i Živković, Milan (2013) *Političke ideje i javne politike*. Sarajevo: National Democratic Institute for International Affairs
6. Colebatch, Hal (2004) *Policy*. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
7. Esping-Andersen, Gosta (1990) *Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press
8. Friedman, Milton (1992) *Kapitalizam i sloboda*. Zagreb: Globus

9.	Fukuyama, Francis (2006) <i>America at the Crossroads: Democracy, Power and the Neoconservative Legacy</i> . New Haven: Yale University Press
10.	Giddens, Anthony (1999) <i>Treći put: Obnova socijaldemokracije</i> . Zagreb: Politička kultura
11.	Gray, John (1999) <i>Liberalizam</i> . Zagreb: Politička kultura
12.	Grdešić, Ivan (2006) <i>Osnove analize javnih politika: policy analiza</i> . Zagreb: Fakultet političkih znanosti
13.	Hill, Michael (2010) <i>Proces stvaranja javnih politika</i> . Zagreb: Fakultet političkih znanosti
14.	Hirschman, Albert O. (1999) <i>Retorika reakcije</i> . Zagreb: Politička kultura
15.	Kristol, Irving (1999) <i>Neokonzervativizam</i> . Zagreb: Algoritam
16.	Krugman, Paul (2010) <i>Savjest liberala</i> . Zagreb: Algoritam
17.	Marx, Karl i Engels, Friedrich (2010) <i>Komunistički manifest</i> . Zagreb: Pavičić
18.	Parkin, Michael (2010) <i>Economics</i> . New York: Pearson
19.	Rawls, John (1998) <i>Teorija pravde</i> . Podgorica: CID
20.	Scruton, Roger (2002) <i>The Meaning of Conservatism</i> . South Bend: St- Augustine's Press
21.	Ward, Benjamin (1979) <i>The Ideal Worlds of Economics: Liberal, Radical and Conservative Economic World Views</i> . New York: Nasic Books

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

Studenti su dužni redovito pohađati nastavu i aktivno sudjelovati u njezinom izvođenju kroz pitanja pojašnjenja, prigovore i komentare. Student je zadovoljio redovito pohađanje nastave ako je prisustvovao na 70% održanih predavanja i seminara (31 sat). U iznimnim okolnostima, kada student iz opravdanih razloga nije pohađao nastavu u dovoljnoj mjeri, nastavnik može studentu dati dodatne zadatke kako bi nadoknadio propušteni angažman oko pohađana nastave, te mogao ispuniti obavezu nužnu za polaganje kolegija.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Usmena i pismena priopćenja na nastavi, oglasna ploča, web-stranice, Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Konzultacije, elektronička pošta, Skype, MS Teams, Zoom

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Kolegij nema završni ispit. Svi se bodovi prikupljaju tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

Studenti koji nisu sigurni kada i kako ispravno navesti izvor pozvani su da se jave nastavniku putem elektroničke pošte ili na konzultacijama.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	10.2./24.2. u 11 sati
Ljetni	23.6../7.7. u 11 sati
Jesenski	25.8./8.9. u 11 sati

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

TJEDAN	NAZIV TEME
1.	Uvodno izlaganje: određenje značenja pojmova 'ideologija', 'javna politika' i 'politički manifest'
2.	Suvremene političke ideologije: njihovo podrijetlo, temeljne vrijednosti i današnji značaj

3.	Klasični liberalizam i neoliberalizam
4.	Konzervativizam, neokonzervativizam i progresivni konzervativizam
5.	Kršćanska demokracija / demokršćanstvo
6.	Socijaldemokracija, egalitarni liberalizam i liberalni socijalizam
7.	Javne politike, njihov značaj, ciljevi i proces izrade
8.	Vrste i područja javnih politika, evaluacija javnih politika
9.	Radionica retorike javnih politika
10.	Radionica javnog zagovaranja
11.	Radionica izrade javnih politika – Gospodarstvo
12.	Radionica izrade javnih politika - Zdravstvo i socijalni sustav
13.	Radionica izrade javnih politika – Obrazovanje
Prema dogovoru	Razgovor s predstavnicima gradske vlasti, pročelnicima i stručnim službama Grada Rijeke za područja javnih politika u obrazovanju, zdravstvu ili gospodarstvu (Vijećnica Grada Rijeke, Korzo 16, Rijeka)
Prema dogovoru	LARP radionica "European Parliament Simulation Game: Negotiation and Decision Making in the EU "

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Definirati dominantne političke ideologije i opisati njihove temeljne karakteristike	Uvod u suvremene političke ideologije	- predavanja - diskusije - zajedničko rješavanje kviza "World's Smallest Political Quiz", uz diskusiju o pitanjima i načinima kako odgovori oblikuju konačni rezultat kviza - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij
Dati primjere javnih politika vezanih uz različite sustave političkih ideja, te predvidjeti koje javne politike konzistentno mogu proizlaziti iz kojeg sustava političkih ideja	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, te vrste i područja javnih politika	- predavanja - diskusije - radionice izrade javnih politika i ponavljanja koja služe kao priprema za radionice - individualni rad i priprema kratkih izlaganja (do 10 min)	- aktivnost u nastavi kroz sudjelovanje u raspravama - kolokvij - projekt
Prepoznati vrijednosni i ideološki element u medijima (novinskim člancima, kolumnama, TV reportažama)	Ideologije, evaluacija javnih politika i masovni mediji	- predavanja - diskusije - individualni i grupni rad na materijalima (novinskim člancima, transkriptima TV emisija i intervjuja)	- kolokvij
Pripremiti / proizvesti nacrt javne politike koji je usklađen sa jednom od dominantnih suvremenih političkih ideologija	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, te ciljevi i proces izrade javnih politika	- diskusije - rad u grupama i individualni rad - konzultacije - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- projekt (evaluacija nacrt javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Izdvojiti javne politike koje nisu konzistentne s ideološkom pozadinom stranaka koje ih predlažu	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika	- diskusije i radionice - rad u grupama i individualni rad - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- aktivnost u nastavi - projekt (evaluacija nacrt javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - kolokvij
Usporediti različite javne politike koje su vezane uz isto područje, te uočiti	Izrada javnih politika, neoliberalizam, konzervativizam,	- diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama	- projekt (evaluacija nacrt javne politike i njezina izlaganja i

na koji su način javne politike vezane uz političke ideologije koje predlagatelji zastupaju	demokršćanstvo i socijaldemokracija	- moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Argumentirano kritizirati sadržaj i vrijednosnu komponentu, kao i unutarnju konzistentnost, pojedinih javnih politika u predviđenim područjima	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika, javno zagovaranje	- diskusije i radionice - rad u grupama i rasprava među grupama - moderiranje / facilitiranje od strane nastavnika	- kolokvij - projekt (evaluacija nacrtu javne politike i njezina izlaganja i zagovaranja) - aktivnost u nastavi
Sastaviti stručno mišljenje za medije u kojem će evaluirati i kritički sagledati neku javnu politiku, vodeći se pri tome vrijednostima sadržanim u jednom od obrađenih sustava političkih ideja	Neoliberalizam, konzervativizam, demokršćanstvo i socijaldemokracija, evaluacija javnih politika, javne politike i masovni mediji	- individualni rad - diskusije - predavanja	- projekt - aktivnost u nastavi
Prezentirati ranije izrađeni nacrt javne politike, braniti ga od (unutarnjih i vanjskih) kritika u raspravi	Javno zagovaranje, retorika javnih politika	- grupni rad i diskusija među grupama - radionice i vježbe	- projekt (izlaganje javne politike)

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Povijest političke filozofije 1
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij Filozofija (dvopredmetni)
Semestar	I, III, V
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da
Nositelj kolegija	Doc. dr. sci. Neven Petrović
Kabinet	F-425
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka.
Telefon	051 265 647
e-mail	npetrovic@uniri.hr
Suradnik na kolegiju	
Kabinet	
Vrijeme za konzultacije	
Telefon	
e-mail	
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
Prvi dio kolegija posvećen je najvažnijim antičkim političkim teorijama, onima Platona i Aristotela. Čitaju se svi relevantni dijelovi Platonove <i>Države</i> i možda još poneki dio nekih njegovih drugih politički relevantnih dijaloga, te dvije glavne knjige (tj. poglavlja) Aristotelove <i>Politike</i>. Kako bi se te teorije studentima učinile što jasnijima, oslanjat ćemo se i na neke suvremene kritičke interpretacije tih klasičnih tekstova koje pokušavaju dopuniti praznine i nedorečenosti koje ovi ostavljaju. Drugi dio kolegija bavit će se trojicom najznačajnijih kršćanskih političkih mislilaca: Augustinom, Tomom Akvinskim i Williamom Ockhamom. Ovim se blokom tema želi u detalje pokazati kako su spomenuti (ali i ostali) kršćanski autori dovodili u vezu crkvu i državu, kako su to argumentirali u prilog te veze, te kako se vremenom omjer snaga mijenjao u korist davanja sve veće samostalnosti svjetovnoj vlasti. Treći i konačni dio kolegija okrenut je prema političkoj misli renesanse, tj. dvama najvažnijim pojavama u tom periodu: Machavellijevom političkom realizmu i utopističkim misliocima tog doba koji će biti predstavljeni kroz misao Thomasa Morea, njihovog najvažnijeg predstavnika. Kao i u slučaju drugih tema, ovi će filozofi biti prikazani u svjetlu novijih kritičkih interpretacija koja daju i značaj misli klasika i kritički ih propituju.	
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA	
Nakon odslušanog i položenog kolegija studenti će moći: - razumjeti ključne preokupacije klasične političke filozofije; - definirati probleme vezane uz pitanja: idealne političke zajednice, odnosa države i crkve te tehnika vladanja državom; - razlikovati i interpretirati osnovna gledišta o tim problemima; - identificirati glavne smjerove kritike tih gledišta; - kritički interpretirati i vrednovati spomenuta temeljna gledišta; - samostalno nastaviti daljnje izučavanje obrađenih tema, ukoliko ih to bude zanimalo; - argumentirano zaključivati o filozofsko-političkim problemima općenito.	

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x	x	x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	
Pohađanje nastave	0	0	
Kontinuirana provjera znanja	1	25	
Seminarski rad	1	25	
Završni ispit	1	50	
UKUPNO	3	100	
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI		
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova		
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova		
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova		
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova		
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova		
IV. LITERATURA			
OBVEZNA LITERATURA			
1) Platon, <i>Država - Državnik - Sedmo pismo</i>, Matica hrvatska, Zagreb, 1942, (knjige II, IV-V, VIII-IX), str. 79-110, 150-224, 291-352 (168) 2) Aristotel, <i>Politika</i>, BIGZ, Beograd, 1975, (knjige III i IV), str. 54-118 (65) 3) Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i>, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1995-96, knjige XIV i XIX, str. 231-305 i 9-89 (77) 4) Akvinski, T. «O vladavini» u Akvinski, T. <i>Država</i>, Globus, Zagreb, 1990, str. 47-125 (39) 5) Ockham, V. „O carskoj i papinskoj vlasti“, u Ockham, W. <i>Opera politica</i>, Demetra, Zagreb, 2001, str. 389-461 (36) 6) Machiavelli, N. (1513) <i>Vladar</i>, Globus, Zagreb, 1985, str. 99-146 (48) 7) More, T. (1516) <i>Utopija</i>, Kultura, Zagreb, 1952, str. 43-187 (145)			
Ukupno: 578 str.			
IZBORNA LITERATURA			
a) klasična Aristotel, <i>Nikomahova etika</i>, BIGZ, Beograd, 1980. Aristotel, <i>Ustav atenski</i>, Jurici, Zagreb, 1948. Ksenofont, <i>Hijeront ili o tiraninu</i>, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, 1980, str. 7-23 (17) Ciceron, M.T. <i>Libri politici I-II</i>, Demetra, Zagreb, 1995-6. (I, str. 20-24, 48-56, 66-78, 82,110-114, 118-120, 126, 142, 216-230) Augustin, A. <i>O državi božjoj II-III</i>, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996, str. 9-701 i 9-421 (552) Abelard, P. <i>Povijest nevolja - Etika</i>, Naprijed, Zagreb, 1970, str. 57-120 (64) Akvinski, T. <i>Izbor iz djela 2</i>, Naprijed, Zagreb, 1990, str. 541-743 (203) Grubiša, D. (ur.) <i>Politička misao talijanske renesanse</i>, Barbat, Zagreb, 2000. Ockham, W. <i>Opera politica</i>, Demetra, Zagreb, 2001. Machiavelli, N. <i>Izabrano djelo I</i>, Globus, Zagreb, 1985, str. 151-375 (225) Boetie de la, E. <i>Rasprava o dobrovoljnom ropstvu</i>, Filip Višnjić, Beograd, 1986. Montaigne, M. <i>Ogledi</i>, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964. Petrić, F. <i>Sretan grad</i>, u Petrić, F. <i>Izabrani politički spisi</i>, Golden marketing, Zagreb, 1998, str. 45-58 (14)			

Bodin, J. *Šest knjiga o republici*, Politička kultura, Zagreb, 2002.
 Bacon, F. *Eseji ili saveti politički i moralni*, Matica srpska, Novi sad, 1952.
 Bacon, F. *Nova Atlantida*, Kultura, Beograd, 1967.
 Campanella, T. *Grad sunca*, Kultura, Beograd, 1964, str. 5-65 (61)
 Milton, J. *Areopagitika i drugi spisi o građanskim slobodama*, Filip Višnjić, Beograd, 1990.

b) suvremena

Annas, J. *An Introduction to Plato's Republic*, Oxford University Press, 1981.
 Blackburn, S. *Plato's Republic*, Atlantic Monthly Press, New York, 2006.
 Cassirer, E. *The Myth of the State*, Yale University Press, New Haven, 1961, str. 53-175 (123)
 Deane, H.A. *The Political and Social Ideas of St. Augustine*, Columbia University Press, 1963.
 Develin, R. „The Good Man and the Good Citizen in Aristotle's *Politics*“, *Phronesis*, 1973, 18/1, str. 71-79 (9)
 Ferrari, G.R.F. *City and Soul in Plato's Republic*, The University of Chicago Press, 2005.
 Finnis, J. *Prirodno pravo*, CID, Podgorica, 2005.
 Held, D. *Models of Democracy*, Stanford University Press, 1996, str. 13-35 (23)
 Hourani, G.F. „Thrasymachus' Definition of Justice in Plato's *Republic*“, *Phronesis*, 1962, 7/2, str. 110-120 (11)
 Johnson, C. „Who Is Aristotle's Citizen?“, *Phronesis*, 1984, 29/1, str. 73-90 (18)
 Lear, J. „Inside and Outside the *Republic*“, *Phronesis*, 1992, 37/2, str. 184-215 (32)
 Kirwan, C. „Glaucón's Challenge“, *Phronesis*, 1965, 10/2, str. 162-173 (12)
 Mulgan, R.G. *Aristotle's Political Theory*, Oxford University Press, Oxford, 1977.
 Nozick, R. *Anarhija, država i utopija*, Jesenski i Turk, Zagreb, 2003, str. 385-414 (30)
 Pappas, N. *Guidebook to Plato and the Republic*, Routledge, London, 1995.
 Popper, K.R. *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji I*, KruZak, Zagreb, 2002, str. 77-178 (102)
 Reeve, C.D.C. *Philosopher-Kings: The Argument of Plato's Republic*, Toronto University Press, 1995.
 Sandel, M. *Justice: What's the Right Thing to do?*, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2009, str. 184-269 (85)
 Strauss, L. *Grad i čovjek*, Antibarbarus, Zagreb, 2004.
 Williams, B. *The Sense of the Past*, Princeton University Press, Princeton, 2006, str. 108-137, 207-217 (30)
 Wolin, S. *Politics and Vision*, Princeton University Press, Princeton, 2004.

c) sekundarna

Copleston, F. *Historija filozofije I-III*, BIGZ, Beograd, 1989-1994.
 Hampton, J. *Political Philosophy*, Westview Press, Boulder, 1997, str. 39-69 (31)
 Kulenović, E. (ur.) *Moderna politička teorija*, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2013, str. 1-35 (35)
 Maier, H./Rausch, H./Denzler, H. (ur.) *Klasici političkog mišljenja I*, Golden Marketing, Zagreb, 1998.
 Mlčunović, D. *Socijalna filozofija*, Filip Višnjić, Beograd, 1988, str. 9-60 (52)
 Strauss, L. (ur.) *Povijest političke filozofije*, Golden Marketing, Zagreb, 2006.
 Stupar, M. *Politička filozofija*, Institut za filozofiju i društvenu teoriju/IP „Filip Višnjić“, Beograd, 2010, str. 57-200 (144)
 Knjige iz serije *Very Short Introduction*: Hare, R.M. *Plato*; Barnes, J. *Aristotle*; Chadwick, H. *Augustine*; Skinner, Q. *Machiavelli*, Oxford University Press, 1980-2001.
 Barnes, J. *Aristotel*, KruZak, Zagreb, 1996.
 Kenny, A. *Aquinas*, Macmillan, London, 1969, str. 325-382 (58)
 Kretzmann, N./Stump, E. (ur.) *The Cambridge Companion to Aquinas*, Cambridge University Press, Cambridge, 1993, str. 196-231 (36)
 O'Connor, D.J. *Aquinas and Natural Law*, Macmillan, London, 1967.

D'Entreves, A.R. *Medieval Contribution to Political Thought*, Oxford University Press, 1939.
Kumar, K. *Utopianism*, Open University Press, Buckingham, 1991.

V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU

POHAĐANJE NASTAVE

- Studenti mogu izostati maksimalno tri puta sa satova predavanja i seminara, odnosno moraju prisustvovati na 80% sati.
- Za više od tri izostanka studenti će dobiti dodatni seminar koji trebaju predati zajedno s obaveznim.
- U slučaju opravdanoga duljeg izostanka student se o nastavi može informirati e-mailom na: npetrovic@uniri.hr
- Kašnjenje se tolerira do 10 minuta.
- Za nastave valja ugasiti mobitele i izbjegavati ulaske i izlaske.
- Od studenata se očekuje odgovornost u izvršavanju obaveza.

NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA

Web stranice fakulteta
Elektroničkom poštom
Oglasna ploča Odsjeka za filozofiju
Platforma Merlin

KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA

Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom Nakon nastave i u vrijeme konzultacija
Elektroničkom poštom
Preko platforme Merlin

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti najprije pristupaju pismenom ispitu objektivnog tipa (tj. testu s pitanjima višestrukih mogućnosti) a nakon što ga polože (za što moraju imati jedan više od 50% točnih odgovora) pristupaju i usmenom dijelu ispita, barem ukoliko žele ocjenu više od dovoljan (2). Na usmenom dijelu studenta se traži da odgovori na pitanja vezana uz najviše tri teme obrađene tijekom nastave.

OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE

Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	9. i 23.02.2026. u 11h
--------	------------------------

Ljetni	18.06. i 06.07.2026. u 11h
--------	----------------------------

Jesenski	31.08. i 11.09. u 11h
----------	-----------------------

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEMA
Tjedan 1	Uvodno predavanje: glavne karakteristike političke filozofije klasičnog perioda
Tjedan 2	Platon o pravednosti
Tjedan 3	Platon o oblicima države i vrstama pojedinaca
Tjedan 4	Platon o tiraniji, sreći tiranina i vrijednosti pravednosti
Tjedan 5	Aristotel: građanin i država; vrste političkih uređenja
Tjedan 6	Aristotelova najbolja država
Tjedan 7	Augustin i etika kršćanstva

Tjedan 8	Augustin i politika kršćanstva
Tjedan 9	Toma Akvinski: vječni, naravni i ljudski zakon
Tjedan 10	Toma Akvinski: politika i crkva
Tjedan 11	Ockham i kritika crkvene vlasti
Tjedan 12	Machiavelli: karakteristike uspješnog vladara
Tjedan 13	Renesansni utopisti: Thomas More i kritika postojećeg poretka
Tjedan 14	Renesansni utopisti: Thomas More i najbolji poredak
Tjedan 15	Završna diskusija

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
sumiranje ključnih preokupacija klasične političke filozofije	kratka povijest antičke, srednjovjekovne i renesansne političke filozofije	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
definiranje problema vezanih uz pitanja: idealne države, iskvarenih oblika vladavine, političke obaveze građana i dosega političke vlasti, odnosa crkve i države, metode uspostave države i vršenja vlasti	- Platonova, Aristotelova i Morusova utopija te kritički osvrti na te vizije - Platonova i Aristotelova klasifikacija oblika države - Augustinova, Tomina i Ockhamova teorija o odnosu crkve i države - Machiavellijeve analize uspješnih i neuspješnih političara kroz povijest	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
razlikovanje i interpretiranje osnovnih gledišta o tim problemima	Platonova, Aristotelova, Augustinova, Tomina, Ockhamova, Morusova i Machiavellieva vizija politike i države	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
identificiranje glavnih smjerove kritike tih gledišta	- međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija i noviji pokušaji	- predavanja - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit

	rješenja		
kritička interpretacija i vrednovanje spomenutih temeljnih gledišta	- međusobne kritike tih mislilaca - novija opažanja o problemima tih pozicija - noviji pokušaji rješenja problema koje su otvorili klasični mislioci	- predavanje - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - „pub kviz“ - završni pismeni i usmeni ispit
samostalno nastavljanje daljnjeg izučavanja obrađenih tema	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi
argumentirano prosuđivanje o filozofsko-političkim problemima općenito	cjelokupno obrađeno gradivo	- rad na tekstovima - rasprava - pisanje radova	- sudjelovanje u raspravi - izlaganja - pisani radovi

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU	
Naziv kolegija	Praktična etika
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvpredmetni)
Semestar	1., 3., 5.
Akadska godina	2025./2026.
Broj ECTS-a	3
Nastavno opterećenje (P+S+V)	15+15+0
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	Da, engleski jezik.
Nositelj kolegija	Prof. dr.sc. Elvio Baccarini
Kabinet	F-418
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
Telefon	051 265-641
e-mail	ebaccarini@ffri.uniri.hr / elvio.baccarini@gmail.com
Suradnik na kolegiju	Dr.sc. Kristina Lekić Barunčić
Kabinet	F-417
Vrijeme za konzultacije	Dostupno na mrežnim stranicama Odsjeka
e-mail	kristina.lekic.baruncic@ffri.uniri.hr
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA	
SADRŽAJ KOLEGIJA	
➤ <u>I. DIO: ETIKA UMJETNE INTELIGENCIJE</u>	
Uvod u etiku umjetne inteligencije Definirat će se pojam umjetne inteligencije (UI) te prikazati osnovne etičke dileme koje proizlaze iz njezina razvoja i primjene. Objasniti će se glavne etičke teorije koje se koriste pri analizi sustava UI, uključujući konsekvencijalizam, deontologiju i etiku vrlina.	
Autonomija i odgovornost sustava UI Raspravljat će se o pitanjima moralne i pravne odgovornosti kod autonomnih sustava UI. Poseban naglasak bit će na problemima algoritamske pristranosti, diskriminacije i zahtjevima za transparentnošću i objašnjivošću modela UI.	
Etika nadzora i privatnosti Analizirat će se etičke dileme vezane uz nadzor, prikupljanje i masovnu obradu osobnih podataka. Razmatrat će se kako uskladiti javnu sigurnost i zaštitu privatnosti.	
Egzistencijalni rizici i budućnost UI Raspravljat će se o potencijalnim egzistencijalnim rizicima koje donosi razvoj napredne umjetne inteligencije, uključujući problem superinteligencije i pitanje moralnog statusa sustava UI, kao i mogućnosti da UI u budućnosti ima prava.	
UI i zdravlje Posebna pažnja posvetit će se primjeni umjetne inteligencije u medicini i zdravlju, gdje UI sustavi donose značajne etičke izazove. Analizirat će se pitanja privatnosti pacijenata, upravljanja medicinskim podacima, dijagnostičke autonomije i odgovornosti za medicinske odluke temeljene na UI preporukama. Na taj način omogućit će se poveznica s temama iz drugog dijela kolegija, osobito s bioetikom i genetikom.	
Tijekom nastave studenti će raditi na studijama slučaja temeljenima na knjizi <i>Ethics of Artificial Intelligence: Case Studies and Options for Addressing Ethical Challenges</i> (Floridi, 2023), koje će omogućiti povezivanje teorijskih rasprava s praktičnim primjerima i razvijanje vještine argumentirane etičke analize.	
➤ <u>II. DIO</u>	
Metodolološka pitanja Prikazat će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja u praktičnoj etici. Prije svega, prikazat će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije. Prva je principalizam, kao pristup koji kreće od	

moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se upotrebljavaju u posebnim situacijama. Druga je partikularizam koji izražava sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike.

- Etika teškoća i poteškoća

Prikazat će se, u obliku općeg okvira, definicija mentalnih teškoća i poteškoća. Predstaviti će se izazovi i potrebe poštivanja individualnih vrijednosnih prosudbi. Uspoređivati će se medicinski i socijalni model teorija mentalnih teškoća i poteškoća, te ponuditi prijedlozi koji uzimaju u obzir i potencijalne teškoće i poteškoće koje slijede iz stanja pojedinaca, ali i iz nepravilnih društvenih okolnosti

- Etička pitanja depresije

Raspraviti će se i analizirati primjeren kontekst za određenje stanja kliničke depresije. Ključno će biti uzeti u obzir razloge pojedinaca, kako bi se razlikovalo između stanja kliničke depresije i razložne odgovore na negativne okolnosti.

- Psihopatija

Analizirati će se pitanja psihopatije, imajući u vidu pristup koji štiti društvene interese, ali i opravdanu zaštitu osoba u stanju psihopatije, prije svega sa stajališta moguće prinudne terapije.

OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA

Studenti će nakon položenoga ispita moći:

- opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u praktičnoj etici
- identificirati i ilustrirati temeljne vrijednosne pojmove u praktičnoj etici
- kategorizirati i objasniti različite teorije u praktičnoj etici

NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „X“)

Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
X	X	X	X
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo

III. SUSTAV OCJENJIVANJA

AKTIVNOST KOJA SE OCJENJUJE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA
Pohađanje nastave	1	10
Kontinuirana provjera znanja	1.5	60
ZAVRŠNI ISPIT	0.5	30
UKUPNO	3	100

Opće napomene:

Varijanta sa završnim ispitom

Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.

- **Tijekom nastave** student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova.
- **Na završnom ispitu** student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.

Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:

OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova
3 (C)	od 60% do 74,9% ocjenskih bodova
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova

IV. LITERATURA

OBVEZNA LITERATURA

I. **DIO** (ODREĐENI dijelovi/ulomci tekstova, bit će određeno na nastavi):

1. Floridi, L. (2023). Ethics of Artificial Intelligence: Case Studies and Options for Addressing Ethical Challenges. Oxford University Press.
2. Elliott, A. (Ed.). (2023). The Routledge Social Science Handbook of AI. Routledge. Routledge. (odabrana poglavlja).
3. Bracanović, T. (2022). Etika Umjetne Inteligencije. Institut za filozofiju. (odabrana poglavlja).
4. Coeckelbergh, M. (2020). AI ethics. The MIT Press. (odabrana poglavlja).

II. **DIO** (tekstovi će biti obrađeni na nastavi:)

1. Baccarini, E., & Lekić Barunčić, K. (2023). Public Justification, Evaluative Standards, and Different Perspectives in the Attribution of Disability. Philosophies, 8(5), Article 87. <https://doi.org/10.3390/philosophies8050087>
2. Baccarini, E. i Malatesti, L. (2017). The moral bioenhancement of psychopaths. Journal of Medical Ethics, 43(10), 697–701. <https://doi.org/10.1136/medethics-2016-103537>
3. Baccarini, E., & Šušnjar, A. (2025). Democracy, ageing, disability. Phenomenology and Mind, 28, Article 11. <https://doi.org/10.17454/pam-2811>
4. Martinić, I. i Baccarini, E. (2023). Sposobnosti i pravednost za osobe koje nemaju sposobnost biti razumske i racionalne. Filozofska istraživanja, 43(3), 495–507. <https://doi.org/10.21464/fi43304>

IZBORNA LITERATURA

I. DIO:

1. Boden, M. A. (1990). The Philosophy of Artificial Intelligence. Oxford University Press.
2. Boden, M. A. (2016). AI: Its nature and future. Oxford University Press.
3. Bostrom, N. (2014). Superintelligence: Paths, Dangers, Strategies. Oxford University Press.
4. Kearns, M. i Roth, A. (2020). The Ethical Algorithm: The Science of Socially Aware Algorithm Design. Oxford University Press.
5. Mittelstadt, B. D., i Floridi, L. (2016). The ethics of big data: Current and foreseeable issues in biomedical contexts. Science and Engineering Ethics, 22(2), 303–341.
6. Moor, J. H. (1985). What is Computer Ethics? Metaphilosophy, vol. 16, br. 4, pp. 266-275.
7. O'Neil, C. (2016). Weapons of math destruction: How big data increases inequality and threatens democracy. Crown Publishing Group.
8. Topol, E. J. (2019). Deep medicine: How artificial intelligence can make healthcare human again. Basic Books.
9. Wallach, W. i Allen, C. (2009). Moral Machines: Teaching Robots Right from Wrong. Oxford Academic Books.
10. Žaja, L. (2023). Povijest umjetne inteligencije: razvoj informacijsko-komunikacijskih aspekata u umjetnoj inteligenciji. Zagreb: Hrvatski državni arhiv.

II. DIO:

1. M.P. Battin, R. Rhodes i A. Silvers (ur.), Physician-Assisted Suicide, London, Routledge, 1998.
2. J. Harris, Wonderwoman and Superman, Oxford, Oxford University Press, 1993.
3. R. Dworkin, Life's Dominion. An Argument about Abortion, Euthanasia, and Individual Freedom, New York, Alfred A. Knopf, 1993
4. H. La Follette, (ur.), Ethics in Practice, Blackwell, Oxford 1997.
5. A. Klose, Poduzetnička etika, Zagreb, Školska knjiga, 1996.
6. H. La Follette, (ur.), Ethics in Practice, Blackwell, Oxford 1997.
7. M. Nussbaum, C. Sunstein (ur.), Clones and Clones. Facts and Fantasies about Human Cloning,

New York, Norton and Company, 1998	
8.	J. W. Randles et al., Computer Ethics and Professional Responsibility, Oxford, Blackwell, 2003.
9.	S. Prijić (ur.), Pobačaj. Za i protiv, Rijeka, Hrvatski kulturni dom, 1995.
10.	P. Singer et al. (ur.), Embryo Experimentation, Cambridge, Cambridge University Press, 1990
11.	Singer, P., Kuhse, H. (ur.), A Companion to Bioethics, Blackwell, Oxford 1998.
12.	P. Singer, H. Kuhse, (ur.), Bioethics. An Anthology, Blackwell, Oxford 2003
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU	
POHAĐANJE NASTAVE	
Studenti su dužni redovito pohađati nastavu.	
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA	
Usmenim i pisanim priopćenjima na nastavi; Merlin; mail; oglasnom pločom; web stranicama.	
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA	
Merlin, mail i konzultacije.	
NAČIN POLAGANJA ISPITA	
Završni pismeni ispit.	
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE	
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata. <u>Dozvoljen je samo jedan ispravak kolokvija i to samo u slučaju negativne ocjene.</u>	
ISPITNI ROKOVI	
Zimski	10./24.2./ 11h
Ljetni	23.6./07.7./ 11h
Jesenski	25.8./08.9./ 11h
VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)	
DATUM	NAZIV TEME
1./2.	Uvod. Osnovne informacije o kolegiju. Etika umjetne inteligencije – definiranje pojma i pregledi različitih etičkih pristupa.
3./4.	Odgovornost sustava UI, algoritamska pristranost i etika privatnosti.
5./6.	UI, egzistencijalni rizici i uporaba UI u zdravstvu.
7.	KOLOKVIJ
8./9.	Antipsihijatrijski izazov i Aristotelijanski odgovor
10./11.	Prigovori Aristotelijanskim odgovorima i liberalno demokratski pristup psihijatriji
12./13.	Priznavanje sposobnosti osobama s mentalnim poremećajima
14./15.	Jednakost i moralni status osoba s mentalnim poremećajima

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE			
ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Studenti će nakon	☐ I. DIO: ETIKA	Predavanje	Kontinuirana

položenoga ispita moći: - opisati i interpretirati središnje probleme, stavove i argumente razvijene u praktičnoj etici.	UMJETNE INTELIGENCIJE Uvod u etiku umjetne inteligencije Definirat će se pojam umjetne inteligencije (UI) te prikazati osnovne etičke dileme koje proizlaze iz njezina razvoja i primjene. Objasnit će se glavne etičke teorije koje se koriste pri analizi sustava UI, uključujući konsekvencijalizam, deontologiju i etiku vrlina. Autonomija i odgovornost sustava UI Raspravljat će se o pitanjima moralne i pravne odgovornosti kod autonomnih sustava UI. Poseban naglasak bit će na problemima algoritamske pristranosti, diskriminacije i zahtjevima za transparentnošću i objašnjivošću modela UI. Etika nadzora i privatnosti Analizirat će se etičke dileme vezane uz nadzor, prikupljanje i masovnu obradu osobnih podataka. Razmatrat će se kako uskladiti javnu sigurnost i zaštitu privatnosti. Egzistencijalni rizici i budućnost UI Raspravljat će se o potencijalnim egzistencijalnim rizicima koje donosi razvoj napredne umjetne inteligencije, uključujući problem superinteligencije i pitanje moralnog statusa sustava UI, kao i mogućnosti da UI u budućnosti ima prava. UI i zdravlje	(frontalni rad) • Objašnjavanje • Analiziranje primjera	provjera znanja (kolokvij) • Završni ispit • Aktivnost na nastavi
---	---	---	---

	Posebna pažnja posvetit će se primjeni umjetne inteligencije u medicini i zdravstvu, gdje UI sustavi donose značajne etičke izazove. Analizirat će se pitanja privatnosti pacijenata, upravljanja medicinskim podacima, dijagnostičke autonomije i odgovornosti za medicinske odluke temeljene na UI preporukama. Na taj način omogućit će se poveznica s temama iz drugog dijela kolegija, osobito s bioetikom i genetikom. Tijekom nastave studenti će raditi na studijama slučaja temeljenima na knjizi Ethics of Artificial Intelligence: Case Studies and Options for Addressing Ethical Challenges (Floridi, 2023), koje će omogućiti povezivanje teorijskih rasprava s praktičnim primjerima i razvijanje vještine argumentirane etičke analize. □ UMJETNA INTELIGENCIJA I ETIČKI IZAZOVI Definicija umjetne inteligencije i osnovnih pojmova. Pregled temeljnih etičkih dilema povezanih s razvojem i primjenom sustava UI. Uvod u glavne etičke pristupe. AUTONOMIJA, ODGOVORNOST I PRISTRANOST UI SUSTAVA Pitanje moralne i pravne		
--	---	--	--

	odgovornosti kada UI donosi odluke. Algoritamska pristranost i diskriminacija. Transparentnost i objašnjivost modela strojnog učenja. Etičke implikacije donošenja odluka temeljenih na preporukama UI. UI, PRIVATNOST I NADZOR Etika prikupljanja i obrade osobnih podataka. Masovni nadzor, biometrijski sustavi i zaštita privatnosti. Balans između sigurnosti i individualnih prava. Primjena IU u zdravstvu i etička pitanja koja proizlaze iz upravljanja medicinskim podacima. UI I DRUŠTVENE POSLJEDICE Utjecaj umjetne inteligencije na tržište rada i rast društvene nejednakosti. Automatizacija poslova i njezine etičke implikacije. Egzistencijalni rizici i budućnost UI. Pitanje moralnog statusa umjetne inteligencije. II. DIO Metodolološka pitanja Prikazat će se i kritički raspravljati razne metodologije istraživanja		
--	--	--	--

	u praktičnoj etici. Prije svega, prikazat će se i usporediti dvije glavne sukobljene metodologije. Prva je principalizam, kao pristup koji kreće od moralnih načela (često i moralnih teorija) koji se upotrebljavaju u posebnim situacijama. Druga je partikularizam koji izražava sudove u konkretnim situacijama. Prikazat će se i raspraviti Rawlsov prijedlog metodoloških ograničenja "javnoga uma" kao ograničenja koja su tražena u području javne etike. - Etika teškoća i poteškoća Prikazat će se, u obliku općeg okvira, definicija mentalnih teškoća i poteškoća. Predstaviti će se izazovi i potrebe poštivanja individualnih vrijednosnih prosudbi. Uspoređivati će se medicinski i socijalni model teorija mentalnih teškoća i poteškoća, te ponuditi prijedlozi koji uzimaju u obzir i potencijalne teškoće i poteškoće koje slijede iz stanja pojedinaca, ali i iz nepravdičnih društvenih okolnosti - Etička pitanja depresije		
--	--	--	--

	Raspraviti će se i analizirati primjeren kontekst za određenje stanja kliničke depresije. Ključno će biti uzeti u obzir razloge pojedinaca, kako bi se razlikovalo između stanja kliničke depresije i razložne odgovore na negativne okolnosti. - Psihopatija Analizirati će se pitanja psihopatije, imajući u vidu pristup koji štiti društvene interese, ali i opravdanu zaštitu osoba u stanju psihopatije, prije svega sa stajališta moguće prinudne terapije.		
--	---	--	--

IZVEDBENI PLAN

I. OSNOVNI PODACI O KOLEGIJU			
Naziv kolegija	Uvod u filozofiju Communis (svi osim studenata filozofije)		
Studij	Sveučilišni prijediplomski studij <i>Filozofija</i> (dvopredmetni)		
Semestar	I., III.V.		
Akadska godina	2025./2026.		
Broj ECTS-a	3		
Nastavno opterećenje (P+S+V)	30+0+0		
Vrijeme i mjesto održavanja nastave	Prema rasporedu		
Mogućnost izvođenja na stranom jeziku	da		
Nositelj kolegija	prof. dr. sc. Boran Berčić		
Kabinet	F-416		
Vrijeme za konzultacije (odrediti dva termina)	ponedjeljak i utorak nakon nastave točni termini dostupni na mrežnim stranicama Odsjeka		
Telefon	051/265-645		
e-mail	boran.bercic@ffri.uniri.hr		
Suradnik na kolegiju			
Kabinet			
Vrijeme za konzultacije			
Telefon			
e-mail			
II. DETALJNI OPIS KOLEGIJA			
SADRŽAJ KOLEGIJA			
<u>Smisao života</u>: u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno? <u>Smrt</u>: je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja? <u>Sudbina</u>: argumenti za fatalizam <u>Sloboda volje</u>: jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam? <u>Moralna odgovornost</u>: kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom? <u>Konzekvencijalizam</u>: utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila. <u>Deontologija</u>: vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam. <u>Aretička etika</u>: vrline, svodivost vrlina. <u>Društveni ugovor</u>: amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora. <u>Znanje</u>: klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške. <u>Um</u>: jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam. <u>Bog</u>: doslovno i preneseno shvaćanje religijskog diskursa, evidencijalizam i fideizam, argumenti za postojanje boga, Eutifronova dilema, presumpcija ateizma, <i>fine tuning</i> argument i antropički princip.			
OČEKIVANI ISHODI KOLEGIJA			
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.			
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji religije.			
Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.			
NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE (označiti aktivnost s „x“)			
Predavanja	Seminari	Konzultacije	Samostalni rad
x		x	x
Terenska nastava	Laboratorijski rad	Mentorski rad	Ostalo
III. SUSTAV OCJENJIVANJA			
AKTIVNOST KOJA SE	UDIO U ECTS BODOVIMA	MAX BROJ BODOVA	

OCJENJUJE		
Pohađanje nastave	1	
Kontinuirana provjera znanja 1	0,5	30
Kontinuirana provjera znanja 2	0,5	30
ZAVRŠNI ISPIT	1	40
UKUPNO	3	100
Opće napomene:		
Varijanta 1 bez završnog ispita		
Tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova kroz različite oblike kontinuiranog praćenja i vrednovanja.		
Varijanta 2 sa završnim ispitom		
Kroz sve aktivnosti tijekom nastave treba skupiti odgovarajući broj ocjenskih bodova da bi se moglo pristupiti završnom ispitu.		
- Tijekom nastave student može ostvariti od najmanje 50% do najviše 70% ocjenskih bodova. - Na završnom ispitu student može ostvariti od najviše 50% do najmanje 30% ocjenskih bodova.		
Ukupna ocjena uspjeha: Na temelju ukupnoga zbroja ocjenskih bodova stečenih tijekom nastave i na završnome ispitu određuje se konačna ocjena prema sljedećoj raspodjeli:		
OCJENA	PRIJEDIPLOMSKI I DIPLOMSKI STUDIJI	
5 (A)	od 90% do 100% ocjenskih bodova	
4 (B)	od 75% do 89,9% ocjenskih bodova	
3 (C)	od 60% do 74,9%,ocjenskih bodova	
2 (D)	od 50% do 59,9% ocjenskih bodova	
1 (F)	od 0% do 49,9% ocjenskih bodova	
IV. LITERATURA		
OBVEZNA LITERATURA		
B. Berčić: Filozofija 1 i Filozofija 2, IBIS-grafika, Zagreb, 2012. http://www.ibis-grafika.hr/ibisStaticBak/download/Bercic_Filozofija_e-izdanje.pdf		
IZBORNA LITERATURA		
Thomas Nagel: Što sve to znači?, KruZak, Zagreb, 2002. Nigel Warburton: Filozofija - osnove, KruZak, Zagreb, 1999. Simon Blackburn: Poziv na misao, AGM, Zagreb, 2002. Harry Frankfurt: Kenjaža, Algoritam, Zagreb, 2006. Cornman, Lehrer & Pappas: Philosophical Problems and Arguments – An Introduction, Hackett Publishing Co, 1992. John Hospers: An Introduction to Philosophical Analysis, London, 1977. Robert M. Martin: There Are Two Errors In The Title Of This Book, a sourcebook of philosophical puzzles, paradoxes and problems, Ontario, Canada, 1992. Jonathan Westphal: Philosophical Propositions, Routledge, 1998. Thomas Mautner: The Penguin Dictionary of Philosophy, Penguin Books, 2000. Simon Blackburn: Oxford Dictionary of Philosophy, Oxford University Press, 1996.		
V. DODATNE INFORMACIJE O KOLEGIJU		
POHAĐANJE NASTAVE		
Studenti su dužni biti nazočni na 75% predavanja. Studenti su dužni izložiti seminarski rad. Neizvršavanje obaveza rezultirati će smanjenjem ocjenskih bodova.Ispitni rokovi se određuju početkom akademske godine a mogu se mijenjati (bolest ili službena spriječenost) tjedan dana prije. O promjenama termina ispita moguće je saznati preko oglasne ploče Odsjeka i na web stranicama fakulteta.Odjava ispita se mora izvršiti bar 24 sata prije ispita u protivnom će se smatrati da je student rok iskoristio.		
NAČIN INFORMIRANJA STUDENATA		
E-mail, konzultacije, oglasna ploča, usmeno na nastavi.		
KONTAKTIRANJE S NASTAVNICIMA		
E-mail, konzultacije, usmeno na nastavi.		
NAČIN POLAGANJA ISPITA		
Vidi pod sustav ocjenjivanja.		
OSTALE RELEVANTNE INFORMACIJE		
Svaka upotreba tuđeg teksta ili drugog oblika autorskog djela, kao i upotreba ChatGPT ili bilo kojeg drugog alata čija se funkcionalnost temelji na tehnologiji umjetne inteligencije, bez jasnog i nedvosmislenog navođenja		

izvora, smatra se povredom tuđeg autorskog prava i načela akademske čestitosti te predstavlja tešku povredu studentskih obveza što za sobom povlači stegovnu odgovornost i stegovne mjere sukladno Pravilniku o stegovnoj odgovornosti studenata.

ISPITNI ROKOVI

Zimski	2.2. i 16.2.
Ljetni	15.6. i 29.6.
Jesenski	31.8. i 11.9.

VI. POČETAK I ZAVRŠETAK TE SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE (POPIS TEMA)

DATUM	NAZIV TEME
1.	<u>Uvodno predavanje</u>
2.	<u>Smisao života</u> : u čemu bi se mogao sastojati, je li subjektivan ili objektivan, je li logički moguće pronaći zadovoljavajući odgovor, je li život apsurdan, je li smisleno samo ono što je neprolazno?
3.	<u>Smrt</u> : je li moguće konzistentno zamisliti svoje vlastito nepostojanje, treba li se bojati nepostojanja, u čemu se sastoji asimetrija između prošlog i budućeg nepostojanja?
4.	<u>Sudbina</u> : argumenti za fatalizam.
5.	<u>Sloboda volje</u> : jesmo li mogli postupiti drugačije nego što jesmo, jesu li naši postupci slobodni i u kojem smislu; deterministička dilema - jesmo li slobodni ako su naši postupci determinirani ili ako nisu; kompatibilizam i inkompatibilizam?
6.	<u>Moralna odgovornost</u> : kriterij moralne odgovornosti; je li moralna odgovornost spojiva s determinizmom?
7.	<u>Konzekvencijalizam</u> : utilitarizam, princip najveće sreće, negativni utilitarizam, utilitarizam čina i utilitarizam pravila.
8.	<u>Deontologija</u> : vrste dužnosti, legalitet i moralitet, konzekvencijalizam i deontologija, partikularizam.
9.	<u>Aretička etika</u> : vrline, svodivost vrlina.
10.	<u>Društveni ugovor</u> : amoralist i anarhist, redukcija moralnosti na vlastiti interes, uvjeti sklapanja pravednog ugovora.
11.	<u>Znanje</u> : klasična definicija znanja, protuprimjeri, skeptički argumenti: iz relativnosti, iz kriterija, iz mogućnosti pogreške.
12.	<u>Stvarnost</u> : Realizam, Antirealizam
13.	<u>Um</u> : jesu li um i tijelo jedno te isto ili nešto različito, jesam li ja isto što i svoje tijelo; karakteristike mentalnog, odnos mentalnog i fizičkog: fizikalizam, dualizam.
14.	<u>Bog</u> : Eutifronova dilema, Stratonika pretpostavka, <i>fine-tuning</i> argument, Pascalova oklada
15.	<u>Ponavljanje za ispit.</u>

VII. KONSTRUKTIVNO POVEZIVANJE

ISHODI UČENJA	SADRŽAJ	AKTIVNOSTI ZA NASTAVNIKE I STUDENTE (metode poučavanja i učenja)	METODE VREDNOVANJA
Student će biti u stanju izložiti najvažnije argumente protiv straha od smrti.	Epikurov i Lukrecijev argument protiv straha od smrti.	Predavanja, rad na tekstu, rasprava na nastavi.	Kolokviji, ocjena izlaganja, usmeni ispit.
Student će biti u stanju razlikovati osnovne etičke pozicije.	Konzekvencijalizam, deontologija i aretička etika.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u raspravi o slobodi volje.	Determinizam, kompatibilizam, libertarijanizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne meta-etičke pozicije.	Naturalizam, emotivizam, intuicionizam.		
Student će biti u stanju razlikovati osnovne pozicije u filozofiji uma.	Fizikalizam, dualizam, funkcionalizam, biheviorizam.		
Student će biti u stanju razlikovati	Evidencijalizam i		

osnovne pozicije u filozofiji religije.	fideizam.		
Student će biti u stanju primijeniti Eutifronovu dilemu.	Realizam i antirealizam.		